

KAUNO KURČIŲJŲ IR NEPRIGIRDINČIŲJŲ UGDYMO CENTRAS

PATVIRTINTA

Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų
ugdymo centro direktoriaus

2018 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr.V1-211

**KURČIŲJŲ IR NEPRIGIRDINČIŲJŲ
SOCIALINIŲ EMOCINIŲ KOMPETENCIJŲ
UGDYMO PROGRAMA**

P – 10 klasėms

Kaunas, 2018 m.

Kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų socialinių emocinių kompetencijų ugdymo programą rengė:

D. Bakanienė, vyr. Auklėtoja

R. Kačinskienė, vyr. auklėtoja

V. Olbergienė, vyr. Auklėtoja

V. Pužienė, vyr. Mokytoja

D. Liaudinskienė, auklėtoja

A. Žegytė, auklėtoja

A. Kvaselytė, auklėtoja

G. Gečienė, auklėtoja

KURČIŪJŲ IR NEPRIGIRDINČIŪJŲ SOCIALINIŲ EMOCINIŲ KOMPETENCIJŲ UGDYMO PROGRAMA

BENDROSIOS NUOSTATOS

Kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų socialinių emocinių kompetencijų ugdymo programa (toliau vadinama – Programa) parengta įgyvendinant Gyvenimo įgūdžių ugdymo programą, patvirtintą 2006 m., Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programą, patvirtintą LR Švietimo ir mokslo ministro 2006 m., Mokinių sveikatos ir lytiškumo ugdymo bei rengimo šeimai bendrąją programą, patvirtintą 2017 m., Ugdymo karjerai programą, patvirtintą 2014 m., Pagrindinio ugdymo etninės kultūros bendrąją programą, patvirtintą 2012 m., Žmogaus saugos bendrąją programą, patvirtintą 2012 m.

PASKIRTIS

Programa skiriama P - 10 klasių kurtiems ir neprigirdintiems mokiniams. Joje numatomas popamokinio ugdymo turinys, įgyvendinant kryptingo užimtumo, prevencijos ir edukacines programas bei projektus, sąlygojančius sėkmingą sutrikusios klausos vaikų socializaciją, ugdančius jų kultūrinę brandą, pilietiškumą, gyvenimo įgūdžius, saviraišką, gebėjimus ir polinkius, padedančius sudaryti geresnes socialines ir edukacines ugdymosi sąlygas.

SITUACIJOS ANALIZĖ

Gyvenimo kaita verčia žmogų įgyti gyvenimo įgūdžių, gebėjimų, nuostatų, psichosocialiai adaptuotis. Asmenims, turintiems specialiųjų poreikių, šis procesas ilgas ir sudėtingas. Dėl nepakankamo kalbinio kontakto sutrikusios klausos žmogui sunku socialiai bei psichologiškai integruotis.

Pradėti spręsti šią problemą reikia nuo ankstyvos vaikystės.

PAGRINDINĖS PROGRAMOJE VARTOJAMOS SĄVOKOS

Socializacija – žmogaus vystymasis per visą jo gyvenimą sąveikaujant su aplinka, socialinių normų ir kultūrinių vertybių perėmimo procesas, taip pat savęs tobulinimas ir savo galimybių atskleidimas toje visuomenėje, kuriai jis priklauso.

Socialinė aplinka – žmogų supantis socialinis pasaulis – visuomeninės (materialinės ir dvasinės) žmonių gyvenimo, jų vystymosi ir veiklos sąlygos.

Adaptacija – dvipusis procesas tarp individo ir jo aplinkos, siekiant pasikeisti pačiam arba pakeisti aplinką.

Prevenција – priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti ir plėtoti.

Socialinė atskirtis – nesavanoriškas nutolimas nuo visuomenės vertybių.

Saviraiška – asmenybės prigimties ir patirties realizavimas veikloje, kurios metu atsiskleidžia asmenybės talentas, gebėjimai ir išgyvenimai.

Socialinė pagalba – formali ir neformali veikla, kuria siekiama tenkinti individualius žmogaus poreikius, būtinus visaverčiam gyvenimui visuomenėje.

Socialinės pedagogų kompetencijos – subjektų, vykdančių vaikų ir jaunimo socializaciją, žinios, gebėjimai ir kitos asmens savybės, lemiančios sėkmingą veiklą, vykdant vaikų ir jaunimo socializaciją.

Socialinė partnerystė – subjektų, dalyvaujančių socializacijos procese, bendradarbiavimas.

TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

Programos tikslas – ugdyti klausos sutrikimą turinčių vaikų gyvenimo įgūdžius, rengti juos socialiai prasmingam gyvenimui šiuolaikinėje visuomenėje.

Uždaviniai :

- Kurti saugią ir sveiką ugdymo (-si) ir socializacijos aplinką.
- Formuoti dorines nuostatas, ugdyti pilietinę kultūrą, sveiką gyvenseną.
- Atsižvelgiant į specialiuosius vaiko poreikius, ugdyti mokinių socialinę, edukacinę ir teisinę kompetenciją.
- Organizuoti kryptingą mokinių laisvalaikį ir gerinti jo kokybę.
- Skatinti saviraišką, sudarant palankias sąlygas prigimtinėi galių plėtotei.
- Telkti bendruomenę ir socialinius partnerius gyvenimo įgūdžių ugdymui.

STRUKTŪRA

Programinė medžiaga išdėstyta šiuose gyvenimo įgūdžių ugdymo skyriuose:

- Savęs pažinimas ir savikūra.
- Šeima ir lytiškumas.
- Pilietiškumas, tautiškumas, tradicijos.
- Buities kultūra ir sveika gyvensena.
- Žmogaus sauga.
- Finansiniai įgūdžiai ir karjera.
- Aplinkos pažinimas ir ekologija.

Šios Programos ugdymo turinys išdėstytas, remiantis žinių, mokėjimų ir įgūdžių įgijimo, perimamumo, plėtos ir gilinimo principu. Prie kiekvienos temos ar potemės numatyti **laukiami rezultatai**.

VYKDYTOJAI

Programos tikslams įgyvendinti rekomenduotina komanda, turinti tam tikras socialines, edukacines ir teisines kompetencijas (pradinio ugdymo, dalykų, papildomo ugdymo mokytojai, auklėtojai, socialinis pedagogas, psichologas), sąveikaudama su mokinių tėvais, gydytojais, socialiniais partneriais. Pagrindinis Programos vykdytojas – auklėtojas, ugdantis gyvenimo įgūdžius popamokinėje veikloje.

VERTINIMO KRITERIJAI

Programos efektyvumo vertinimo kriterijai:

1. Mokinių gyvenimo įgūdžiai.
2. Programos integravimas į pamokinę ir popamokinę veiklą.
3. Saugios ir sveikos ugdymo(-si) ir socializacijos aplinkos sukūrimas.
4. Komandinis darbas įgyvendinant Programą.
5. Specialistų (specialiojo, socialinio pedagogo, surdopedagogo, psichologo) pagalba.
6. Palankios sąlygos mokinių saviraiškai ir prigimtinių galių plėtotei.
7. Socialinės atskirties ir elgesio problemų turinčių mokinių įtraukimas į papildomo ugdymo ir prevencinę veiklą.
8. Mokinių dorinės nuostatos, pilietinė branda, sveika gyvensena, pilietiškumas.
9. Socialinių partnerių įtraukimas į Programos įgyvendinimą.
10. Pedagogų, mokinių tėvų lūkesčiai, vertinimas pagal Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro socialinių kompetencijų ir gyvenimo įgūdžių vertinimo anketą (priedas Nr.1).
11. Sėkminga, buvusių centro mokinių, įgijusių pagrindinį išsilavinimą, tolimesnė karjera ir adaptacija girdinčiųjų visuomenėje.

Savęs pažinimas ir savikūra

Klasė	Pagrindinės temos	Žinios, gebėjimai ir įgūdžiai
Pareng. kl.	Aš augu ir keičiuosi	Suvokti, jog visa (taip pat ir jis pats) gimsta, gyvena ir miršta; keičiasi ir žmonės, ir gamta, ir daiktai. Pastebėti (suprasti) pasikeitimus savo gyvenime (koks aš buvau 4–5–6 metų).
	Mano kūnas	Išvardinti pagrindines kūno dalis (galva, pilvas, rankos, kojos), kūno judesius. Susipažinti su kalbos padargais.
	Aš galiu	Įvardyti savo galias ir gebėjimus (matau, girdžiu, kalbu, dirbu, judu, jaučiu).
	Aš moku	Žinoti vaikų darbus mokykloje (susitvarkau savo darbo, žaidimo vietą, nuvalau stalą, lentą ir pan.) ir namuose. Pavadinti savo veiklą (skaitau, rašau, skaičiuoju, piešiu, klausau, kalbu).
	Mano elgesys	Tinkamai elgtis gatvėje: pereiti gatvę degant žaliai šviesai, lydimam suaugusiojo, važiuojant autobusu ar troleibusu – nesistumdyti, netriukšmauti. Kultūringai elgtis parduotuvėje.
	Taip - ne	Pasakyti kas patinka, kas nepatinka. Atpažinti ir išreikšti vaikui artima kalba (žodžiu, gestais, mimika) malonius ir nemalonius jausmus.
I kl.	Aš augu ir keičiuosi	Pavadinti pojūčius (šilta, šalta, skauda).
	Aš galiu	Pasirinkti mėgstamą veiklą (piešti, žaisti, sportuoti, šokti).
	Mano elgesys	Tinkamai elgtis važiuojant viešuoju transportu: užleisti sėdimą vietą suaugusiajam, pažymėti talonėlį, prižiūrint suaugusiajam, įlipant ar išlipant neskubėti, palaukti kol autobusas (troleibusas) sustos, praleisti vyresnius. Kultūringai elgtis parduotuvėje: nesistumdyti, netriukšmauti, padėkoti.
	Aš jaučiu	Žinoti kaip išreiškiami malonūs, nemalonūs jausmai (žodžiu, gestais). Gebėti atpažinti malonias ir nemalonias situacijas (iš paveikslėlių, draugų elgesio ir kt.)
II kl.	Aš augu ir keičiuosi	Suprasti, kaip matuojamas ūgis, svoris, kūno temperatūra. Išmatuoti savo ūgį ir svorį, kūno temperatūrą.

	Aš padedu sau ir kitiems	Pagelbėti draugui, suaugusiajam pagal savo galimybes, dalintis žaislais, vaišėmis. Pastebėti liūdintį draugą, jį paguosti, užjausti, nuraminti.
	Aš jaučiu	Išvardyti žmogaus pojūčius: kvepia, smirda, tamsu, šviesu, skanu, neskanu, saldu, rūgštu, kartu, karšta. Ragaujant atspėti kas valgoma, pavartoti žodžius skoniui (skanu, neskanu, kartu, saldu, rūgštu, sūru, aštru ir pan.), kvapui (kvepia, nekvepia, malonus, nemalonus) apibūdinti.
	Mano elgesys	Mandagiai elgtis mokykloje, klasėje su draugais, mokytojais, mokyklos darbuotojais. Pasisveikinti, atsveikinti, paklausti, paprašyti draugų, mokyklos darbuotojų pagalbos. Laikytis saugaus elgesio gatvėje ir transporte taisyklių. Pavadinti transporto priemonės (automobilis, autobusas, troleibusas), šviesoforo spalvas, žinoti jų reikšmes.
	Mano jausmai	Gebėti atpažinti ir išreikšti kasdienės trumpalaikės situacijas, kurios kelia įtampą, nemalonius jausmus. Juos įvardinti.
III kl.	Aš augu ir keičiuosi	Pasakyti, ką moka ir ko nori išmokti. Įvardinti savo norus, pomėgius.
	Mūsų jausmai	Įvardinti žmogaus savybes (blogas, geras, linksmas, liūdnas, piktas, bjaurus, malonus), nuotaika (rami, liūdna). Įvertinti savo draugo nuotaiką. Papasakoti, kodėl žmonės liūdi ir džiaugiasi. Žinoti, kaip padėti liūdinčiam.
	Mokausi sutarti	Žinoti kaip taikiai spręsti konfliktus, ginčus, kaip pagarbiai elgtis su aplinkiniams. Mokėti pasakyti, kodėl pyksta, susipyko, atsiprašyti. Gebėti atpažinti ir pripažinti savo klaidas, mokytis iš jų. Gebėti suvokti, ką galima ir ko negalima daryti.
	Mano pareigos ir teisės	Teisės: teisė gyventi, mokytis, nemokamai gydytis, kreiptis pagalbos, patarimo. Pareigos: gerai mokytis, mylėti tėvus ir tėvynę, padėti draugams ir vyresniems žmonėms, laikytis mokinio taisyklių, klausyti tėvų, mokytojų, vyresnių žmonių.
	Aš ir žmonės aplink mane	Papasakoti apie savo artimiausią socialinę aplinką. Priskirti save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitikėti savimi ir savo gebėjimais.
	Profesijos	Papasakoti apie sau labiausiai patinkančias veiklas, darbus, profesijas.

IV kl.	Aš nepaprastas ir įdomus	Žinoti, kad augti – tai mokytis keistis, pasitikėti savimi, suvokti savo asmenybės savitumą. Stebėti savo ir kitų pasikeitimą. Papasakoti apie save (ko išmoko, ką sugeba, kuo domisi).
	Aš ir mano draugai	Žinoti, ką reiškia būti draugu, kaip galima elgtis ir kaip negalima elgtis su draugais. Žinoti, jog savo norų kartais reikia atsisakyti. Vertinti savo ir draugų elgesį.
	Noriu žinoti	Naudotis įvairiais informacijos šaltiniais (internetu, enciklopedijomis, žodynais, skirtais pradinį klasių mokiniams). Susipažinti su darbo veiklų ir profesijų įvairove. Žinoti, kad ne visos žinios yra geros ir teisingos. Pradėti pokalbį, išreikšti nuomonę.
	Mano teisės ir pareigos	Išrinkti klasės, miegamojo seniūną. Kreiptis į pedagogą ištikus nelaimei arba jei reikalinga kitokia pagalba. Gerbti aplinkinius, laikytis mokinio taisyklių. Saugoti savo bei kitų sveikatą ir gyvybę.
	Aš ir žmonės aplink mane	Pažinti savo artimiausią socialinę aplinką. Apibūdinti sąvokas „šeima“, „giminė“, „bendruomenė“. Pavadinti artimiausius gimines: dėdes, tetas, pusseseres, pusbrolius. Priskirti save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitikėti savimi ir savo gebėjimais.
	Profesijos	Papasakoti apie sau labiausiai patinkančias veiklas, darbus, profesijas. Nusakyti darbo paskirtį žmogaus ir visuomenės gyvenime. Papasakoti apie savo šeimos narių ir artimųjų karjeras.
V kl.	Aš augu ir keičiuosi	Žinoti, kad kiekvienas žmogus yra savaip gražus ir įdomus. Įvardinti, kuo žmonės skiriasi ir kuo panašūs. Suvokti, kas tiesa ir melas. Vertinti bendraamžių elgesį, būdo bruožus, išklaudyti kiekvieną žmogų, įvertinti žmonių poelgius.
	Aš, mano draugai ir kiti	Suvokti draugystės svarbą žmogaus gyvenime. Gebėti pagarbiai bendrauti, suvokti aplinkinių poreikius ir teises. Žinoti, kad visi yra svarbūs ir turi lygias teises. Mokyti adekvačiai vertinti save, pasitikėti savimi.
	Elgesys	Mokyti kaip tinkamai elgtis kultūriniuose renginiuose (koncertuose, sporto varžybose, šventėse), kapinėse. Pasveikinti artimuosius įvairių švenčių proga. Pozityvūs ir negatyvūs išgyvenimai. Emocijų ir jausmų sąsajos su elgesiu.

	Mokausi įveikti sunkumus	Gebėti pažinti ir vertinti pasikeitimus draugų elgesyje, mokėti pasiūlyti draugui pagalbą, laiku informuoti suaugusius. Mokėti tinkamai elgtis su nepažįstamais žmonėmis, gebėti įvertinti jų netinkamą elgesį
	Galvoju apie ateities profesiją	Gebėti pažinti save, savo norus, pomėgius, vertybes ir gebėjimus. Pažinti karjerai svarbias asmenybės charakteristikas, socialinę aplinką.
VI kl.	Aš augu ir keičiuosi	Įvardinti dorybes ir ydas (darbštumas – tingumas, dosnumas – šykštumas, piktumas – švelnumas ir kt.). Apibūdinti save, savo charakterį, pasakyti gerąsias ir blogąsias savybes.
	Aš ir draugai	Suvokti draugo ir draugystės reikšmę gyvenime, draugystės privalumus. Mokėti vertinti draugus, jiems padėti, atsidėkoti. Rasti būdų, padedančių susidraugauti ir palaikyti draugystę. Žinoti kas yra išdavystė, tikras draugas. Adekvatus savęs vertinimas, pasitikėjimas savimi. Savo ir kito asmens individualumo, unikalumo ir vertingumo suvokimas. Draugystės svarba žmogaus gyvenime. Vertybės, svarbios darniems tarpusavio santykiams šeimoje.
	Aš tarp kitų	Gebėti suprasti, kad žmonės aplink mus yra skirtingi. Žinoti, kad neįgalių, senų poreikiai skiriasi nuo sveikų, darbingų žmonių poreikių. Būti tolerantiškiems ir supratingiems jų atžvilgiu. Savo ir kito asmens privatumo gerbimas.
VII kl.	Apie save	Žinoti savo biografinius ir fizinius duomenis, gerąsias būdo savybes, savo intelektualines galimybes. Mokėti trupai pasakoti apie save, sugebėti vertinti save, išreikšti savo jausmus, apibūdinti troškimus ir tikslus.
	Apie draugus	Mokėti apibūdinti savo draugo charakterio (būdo) bruožus, pristatyti kitiems savo draugą.
	Aš tarp kitų	Pažinti tėvus, žinoti savo gyvenimo istoriją. Mokėti bendrauti su artimaisiais, draugais, pažįstamais ir nepažįstamais vyresniais už save žmonėmis.
	Bendravimo sunkumai	Gebėti suvokti, kad draugystė kartais gali iširti. Atskirti nepriimtina draugystę ir ją nutraukti.
	Pažink save	Kritiškai vertinti savo elgesį, stengtis keistis. Įvardinti ir tinkamai reikšti jausmus, neigiamus charakterio bruožus.
	Kuriu savo ateitį	Susipažinti su profesijų įvairove ir jų perspektyvomis.

	Žmonės šalia mūsų	Žinoti, kokių profesijų žmonės dirba centre. Mokėti įvardinti jų pareigas, darbo mokykloje reikšmę. Trumpai papasakoti apie mokykloje dirbančius žmones, mokyti gerbti ir vertinti jų darbą.
	Savo savybių, gabumų, vertybių ir svajonių pažinimas	Pažinti savo savybes, gabumus, polinkius, vertybes ir svajones. Būti savimi, priimti ir kūrybingai realizuoti save.
	Karjeros galimybių pažinimo sritis	Naudotis įvairiais informacijos šaltiniais, rinkti ir sisteminti sau aktualią karjeros informaciją (apie darbus, profesijas, mokymosi galimybes).
VIII kl.	Kuo tu svarbus kitiems	Žinoti savo vaidmenį šeimoje, klasėje. Savo amžiaus tarpsnio ypatybes. Mokėti išklaudyti kitus ir sugebėti pareikšti savo nuomonę.
	Pagrindinės bendražmogiškos sąvokos	Žinoti, kas yra sąžiningumas, gerumas, nuoširdumas, jautrumas, draugiškumas. Mokėti vertinti savo bei draugų poelgius.
	Tarp bendraamžių	Mokėti atskirti neigiamą bendraamžių elgesį ir jam atsispirti. Mokėti taikiai spręsti konfliktines situacijas, ginčus, nesusipratimus.
	Savo savybių, gabumų, vertybių ir svajonių pažinimas	Pažinti savo savybes, gabumus, polinkius, vertybes ir svajones, nebijoti jų parodyti/atkleisti kitiems.
	Pažink save	Atrasti savyje įgimus gebėjimus, polinkius menui, kūrybai. Mokėti juos išreikšti.
IX kl.	Savo poelgių vertinimas	Skirti ir mokėti įvertinti, analizuoti teigiamus ir neigiamus poelgius, dorovinius įpročius.
	Žmogaus dvasinės vertybės	Suvokti žmogaus dvasinių vertybių priklausomumą nuo jo asmeninio sugebėjimo suprasti ir vykdyti dorovines normas, bendrauti su jį supančiais žmonėmis.
	Bendravimas	Mokėti keisti nusistovėjusius tarpusavio santykius, nebijoti permainų. Mokėti išreikšti ir apginti savo nuomonę.
	Mano siekiai	Gebėti įvertinti savo norus ir gebėjimus, pranašumus ir trūkumus. Mokėti remtis savo stipriosiomis savybėmis planuojant ateities tikslus ir siekius.
	Pažink save	Vystyti įgimus gebėjimus, talentus. Mokėti juos išreikšti.
	Koks aš esu?	Aptarti asmeninių savybių, vertybių, gabumų, svajonių įtaką gyvenimui ir karjerai.

	Mano asmeninė vizija rengiant karjeros planą	Konsultacijos, savarankiški mokinių darbai kuriant savo individualius darbus. Žinomų žmonių profesijos pavyzdžiai.
	Susipažinti su profesijomis, jų įsigyjimo galimybėmis	Susipažinti su naujomis profesijomis, išsiaiškinti įstojimo galimybes ir pasirinktos profesijos perspektyvas darbo rinkoje.
	Bendradarbiavimas	Mokytis derinti savo veiksmus dirbant komandoje, grupėje.
X kl.	Aš, kiti ir kitokie	Suprasti, kad yra ir kitokių negalių ištiktų žmonių. Mokėti vertinti savo negalią, gerbti ir toleruoti kitus įvairių negalių ištiktus žmones. Sugebėti su jais kultūringai bendrauti.
	Savęs pažinimas	Žinos, kokie asmenybės ypatumai svarbiausi pagrindinėse gyvenimo srityse. Sveikas gebėjimas ir mokėjimas pažvelgti į savo vidų, savo asmenybės poreikius, savęs pažinimas ir įsiklausymas veda į produktyvesnį gyvenimą.
	Bendražmogiškos vertybės	Žinos, kad yra meilė artimiesiems, šeimos nariams ir draugams. Paaiškinti, kuo skiriasi meilė nuo draugystės. Sugebėti apibūdinti meilės jausmo reikšmę žmonėms, jos savitumus.
	Kuriu ateitį	Gebėti suvokti savo norus, galimybes ir pasirinkimo svarbą. Gebėti iš daugelio sprendimų pasirinkti patį racionaliausią.

2. Šeima ir lytiškumas

Klasė	Pagrindinės temos	Žinios, gebėjimai ir įgūdžiai
P kl.	Aš – berniukas, aš – mergaitė	Įvardyti lytį (berniukas, mergaitė). Mokėti prižiūrėti savo kūną.
	Mano šeima	Pavadinti šeimos narius, rūpintis vienas kitu.
I kl.	Iš kur aš atsiradau	Žinoti, kad vaikelis auga po mamytės širdele, gimsta.
	Mano kūnas	Žinoti pagrindines kūno dalis, jų paskirtį ir priežiūrą.
	Panašūs ir skirtingi	Nurodyti išvaizdos panašumus ir skirtumus.
II kl.	Norėti pažinti savo kūną	Vartoja tinkamus žodžius ir simbolius kūno dalims ir jų funkcijoms apibūdinti.
	Pareigos ir teisės šeimoje	Rūpintis savimi ir kitais šeimos nariais, padėti vieni kitiems, saugoti save ir kitus.
	Gerbti kitą	Nusako, kuo reiškiasi pagarbus elgesys (mandagumas, paslaugumas, atjauta) su kitu asmeniu.
III kl.	Mano norai ir šeimos galimybės	Derinti savo norus ir kitų šeimos narių poreikius.
	Bendravimas su berniukais ir su mergaitėmis	Gražiai bendrauti su skirtingos lyties bendraamžiais (etiketas), bendravimo kultūra (skundimas, pravardžiavimas).
IV kl.	Paauglystė – kas tai?	Suprasti, kad keičiamės nuolat: keičiasi kūnas, išvaizda, norai, įpročiai, pomėgiai; keičiasi ir mūsų žaidimai.
	Naujos gyvybės pradžia	Žinoti, kaip užsimezga gyvybė, kur ir kaip vystosi.
	Ar pažįsti savo kūną?	Žinoti lyčių skirtumus ir fiziologinius pasikeitimus (menstruacijos, poliucijos), kūno priežiūros ypatumus paauglystėje.
	Kada mes pagaliau užaugsime?	Suprasti vyro ir moters įvaizdžio svarbą, kurti savo įvaizdį, ieškoti autoritetų.
	Rizikinga elgsena	Suprasti ir pastebėti rizikingą elgesį su bendraamžiais, kreiptis pagalbos.

V kl.	Mano šeima	Suvokti šeimos narių pareigas ir atsakomybę vienas kitam.
	Draugystė ir meilė	Vertinti šeimos ir jos draugų tarpusavio santykius, jų reikšmę šeimai. Pagarbus bendravimas. Draugystės svarba žmogaus gyvenime. Vertybės, svarbios darniems tarpusavio santykiams šeimoje.
	Ankstyvoji paauglystė	Atpažinti ir suvokti fizinius kūno pokyčius ir paauglystėje atsirandančius brandos ypatumus.
	Asmens higiena	Žinoti brendimo problemas, suprasti asmens higienos svarbą sveikatai. Pasirinkti tinkamas higienos priemones ir jomis pasinaudoti.
	Svetimi žmonės Atsparumas rizikingam elgesiui	Atsargiai bendrauti su svetimais, nepažįstamais žmonėmis, suprasti galintį kilti pavojų. Saugus ir atsakingas elgesys virtualioje erdvėje.
VI kl.	Bendravimo kultūra šeimoje	Žinoti elgesio šeimoje taisykles, pareigas, tradicijas, atsakomybę, šeimoje švenčiamas, tėvų pagerbimo dienas, mirusiųjų artimųjų vardus, giminytės ryšį, kapų priežiūros reikšmę. Pagarbiai elgtis su šeimos nariais, pasiskirstyti pareigomis šeimoje, prireikus suteikti pagalbą.
	Veikla ir poilsis	Darbotvarkės reikšmė organizmo augimui, vystymuisi ir sveikatai. Aktyvus poilsis, siekiant pailsėti po protinio darbo, naudojimosi IKT priemonėmis. Regos ir klausos higiena.
	Artimųjų netektys	Suvokti, kad žmonės gimsta ir miršta ir netektys šeimoje yra neišvengiamos.
	Paauglystė – pereinamasis laikotarpis	Tinkamai reaguoti į organizme vykstančius pokyčius brendimo periodu. Žinoti tinkamo elgesio reikalavimus, keliamus mergaitėms ir berniukams ir jų laikytis. Gebėti elgtis konfliktinėse situacijose.
	Asmens ir aplinkos švara	Asmens higienos reikalavimų ypatumai. Apsisaugojimo nuo užkrečiamų ligų būdai. Aplinkos veiksniai, lemiantys sveikatą.
	Asmens ir intymioji higiena	Pasirinkti tinkamas asmens ir intymiosios higienos priemones. Žinoti švaros svarbą lytinei sveikatai.

	Atsparumas rizikingam elgesiui	Rizikingą elgesį skatinantys veiksmai. Fizinio, emocinio, seksualinio smurto ir prievartos formos ir pagalbos šaltiniai. Žiniasklaidos formuojami moterų ir vyrų stereotipai. Saugus ir atsakingas elgesys virtualioje erdvėje.
	Seksualinis priekabiavimas ir išnaudojimas	Pasakyti „ne“ seksualinio priekabiavimo atvejais. Žinoti, kur kreiptis pagalbos patyrus seksualinį išnaudojimą.
VII kl.	Lytinis auklėjimas šeimoje	Suprasti tėvų tarpusavio santykių įtaką vaikui.
	Pareigos šeimoje	Kokie šeimos narių įsipareigojimai vienas kitam. Atsakomybė ir teisės šeimoje.
	Intymioji higiena	Mokėti pasirinkti tinkamiausias intymiosios higienos priemones. Žinoti brendimo problemas, mokėti pasinaudoti intymiosios higienos priemonėmis
	Kūno kaita ir jo keliamos problemos	Suprasti steroidų vartojimo, įvairių dietų keliamus pavojus (bulimija, anoreksija).
	Lytinis potraukis	Skirti meilę nuo seksualinio potraukio. Valdyti seksualinius jausmus.
	Seksualinis išnaudojimas	Aptarti kaip jauni žmonės yra seksualiai išnaudojami, prekyba žmonėmis
	Užsigrūdinimas. Taisyklingas kvėpavimas	Paaiškinti kvėpavimo svarbą sveikatai. Užsigrūdinimo pagrindinius principus.
	Savivertė	Vertina save, savo stiprybes, suprasdamas, kas daro įtaką jo nuomonei, pasitiki savimi.
	Asmens ir aplinkos švara	Sąmoningai rūpinasi savo kūno ir aplinkos švara.
VIII kl.	Šeima ir visuomenė	Suprasti patvarios šeimos privalumus ir visuomenės įtaką šeimai.
	Fizinis aktyvumas	Žinoti mankštos, lavinančiųjų pratimų naudą. Suprasti kokią įtaką daro taisyklingas judėjimas, sėdėjimas ir stovėjimas. Sąmoningai laikytis saugaus elgesio taisyklių judėdamas.
	Santykiai šeimoje	Suvokti, kad šeimoje gali pasitaikyti neištikybė, skyrybos, priklausomybė žalingiems įpročiams, smurtas, seksualinė prievarta. Ir žinoti, kaip elgtis konkrečiose situacijose.

	Psichologiniai vyrų ir moterų skirtumai	Gebės suprasti savo ir priešingos lyties psichologinius skirtumus. Atsižvelgs į juos bendraudami su priešingos lyties asmenimis.
	Ankstyvieji lytiniai santykiai	Suprasti ankstyvų lytinių santykių keliamus pavojus, jų pasekmes sveikatai ir moters vaisingumui.
	Rizikinga elgsena	Atsispirti neigiamai aplinkos įtakai. Suvokti rizikingo gyvenimo pavojus (prekyba moterimis, vaikais).
	Lytinis brendimas	Analizuoti ankstyvų lytinių santykių pasekmes fizinei ir psichinei gerovei.
IX kl.	Šeima ir kultūra	Suprasti masinės kultūros (laikraščiai, radijas, televizija) teigiamą ir neigiamą įtaką šeimai.
	Seksualinė orientacija	Suprasti ir skirtingos seksualinės orientacijos žmones. Žinoti, kaip elgtis patekus tarp tokių žmonių.
	Kontraceptinės priemonės	Žinot kontraceptinių priemonių paskirtį, suvokti jų poveikį sveikatai.
	Lytiškai plintančios ligos	Žinoti apie lytiniu keliu plintančias ligas, infekcijas, AIDS ir jų keliamus pavojus. Suvokti jų prevencijos svarbą.
	Lytinis gyvenimas ir meilė	Gebėti analizuoti, vertinti informaciją apie lytinį gyvenimą. Suvokti, kas yra tikroji meilė, o kas yra lytinis potraukis.
	Nesantuokiniai lytiniai santykiai	Suvokti kokios gali būti atsitiktinių nesantuokinių lytinių santykių pasekmės, jų neigiamą reikšmę jaunuolio (jaunuolės) asmenybės formavimuisi.
X kl.	Santuoka. Šeimos planavimas	Įvertinti gyvenimo santuokoje privalumus. Suvokti neįteisinto gyvenimo kartu trūkumus. Suprasti šeimos planavimo reikšmę.
	Lytinis ciklas. Nėštumo nutraukimas	Suprasti vaisingumo svarbą šeimos tvirtumui ir stabilumui. Suvokti nėštumo nutraukimo (aborto) poveikį moters fizinei ir psichinei sveikatai, vaisingumui.
	Lyčių lygybė	Žinoti, kad abiejų lyčių asmenys yra lygiaverčiai ir turi lygias teises. Palaikyti tarpusavio savigarbą grįstus santykius.
	Žalingi įpročiai	Suvokti žalingų įpročių (alkoholis, psichotropinės medžiagos) neigiamą įtaką vaisingumui ir šeimos santykiams.

	Smurtas šeimoje	Suprasti teisinę atsakomybę už smurtavimą šeimoje.
	Priimti savo ir kitų lytiškumo raišką	Suvokti lytinį potraukį kaip natūralų lytiškumo raiškos požymį. Pažinti savo kūne kylančius lytinio potraukio impulsus. Aptariant būdus, kaip juos tinkamai išreikšti, atsižvelgiant į situaciją, aplinkybes.
	Vertinti galimybę susilaukti vaikų, kurti ir augti jiems palankias sąlygas	Suprasti bendrą vyro ir moters atsakomybę pradedant vaikelį. Nusakyti šeimos planavimo svarbą, pateikia įvairius šeimos planavimo metodus.

3. Pilietiškumas, tautiškumas, tradicijos

Klasė	Pagrindinės temos	Žinios, gebėjimai ir įgūdžiai
Pareng.kl.	Aš žmogus	Pasakyti ir parašyti savo vardą, klasės draugų vardus, kiek jiems metų. Kaip turi elgtis draugai.
	Lietuvių šventės	Pavadinti šventes: Kalėdos, Velykos, Motinos diena. Kalėdoms puošti eglutę, Velykoms marginti margučius. Pasveikinti mamą Motinos dienos proga.
	Mano šeima	Pavadinti savo šeimos narius, žinoti jų vardus. Kaip juos pradžiuginti (geru darbu, piešiniu, darbeliu).
I kl.	Aš – žmogus	Pasakyti ir parašyti savo pavardę, klasę, kurioje mokosi. Pasakyti, kiek klasėje mokinių, kiek berniukų, kiek mergaičių. Pasakyti ir parašyti savo brolių ir seserų, tėvų vardus.
	Lietuvių šventės	Įvardinti šventes: Rugsėjo pirmoji, Vėlinės, Kūčios, Užgavėnės. Pasiruošti joms (padedant pedagogui).
II kl.	Aš – žmogus	Įvardinti savo artimųjų vardus, savo ir šeimos narių užsiėmimus. Trumpai ir išsiai papasakoti apie save.
	Lietuvių šventės	Pasiruošti žinomoms šventėms (padedant pedagogui). Pavadinti pagrindinius lietuviškus apeiginius valgius.
	Mano Lietuva	Kuo mums brangi Lietuva. Žinoti savo ir tėvų tautybę. Pasakyti ir parašyti: aš gimiau Lietuvoje. Aš augu Lietuvoje. Aš esu lietuvis (-ė).
III kl.	Mano Lietuva	Atpažinti ir pavadinti valstybės simbolius: herbas (Vytis), vėliava, himnas, sostinė. Parodyti Vilnių, Lietuvą žemėlapyje.
	Rieda metų ratai. Lietuvių šventės	Pavadinti valstybines šventes: Vasario 16-oji, Kovo 11-oji. Apibūdinti tradicinių švenčių reikšmę ir papročius.

	Mano gimtasis miestas	Įvardinti, bandyti apibūdinti savo gimtąją vietą.
IV kl.	Mano Lietuva	Apibūdinti tautos ir valstybės įvaizdį, įvardinti himno autorių. Gerbti Lietuvos valstybės simbolius: vėliavą, himną, herbą.
	Lietuvių šventės	Apibūdinti tradicinius lietuvių švenčių (Vėlinės, Kalėdos, Kūčios, Užgavėnės, Motinos diena, Tėvo diena) papročius, valstybinių švenčių (Kovo 11, Vasario 16, Sausio 13, Liepos 6) ritualus. Pateikti savo šeimos ir giminės švenčių pavyzdžius, juos aptarti. Aptarti kalendorinių švenčių tradicinį valgiaraštį. Pasiruošti šventėms.
	Maži piršteliai – dideli darbeliai	Apibūdinti tradicinius lietuvių amatus, dirbinių paskirtį ir reikšmę.
V kl.	Lietuvių šventės ir vertinimas	Kuo skiriasi valstybinės šventės nuo tradicinių ir šeimos švenčių. Valstybinių švenčių reikšmę. Laikytis šventinių papročių, rimties, susikaupimo advento ir gavėnios metu.
	Šeima, giminė ir tradicijos	Gebėti paaiškinti savo šeimos ir giminės sudėtį. Žinoti šeimos ir giminės sudėtį (nuo vyriausiojo iki jauniausiojo), iš kur kilę tėvai, seneliai ir proseneliai, kur ilgesnį laiką jie gyveno, kokia jų tautybė, svarbiausi darbai ir pomėgiai, kokios tradicinės šeimos šventės, kaip bendraujama su giminėmis, ar yra giminės tradicijų.
	Mano Lietuva	Suprasti sąvokų „valstybė“, „tauta“ prasmę. Mokėti Lietuvos himno žodžius. Surasti žemėlapyje Lietuvą, parodyti didžiuosius miestus, upes, šalies etninius regionus, artimiausias valstybes - kaimynes.
	Aš – lietuvis	Suvokti sąvokų „valstybė“, „tauta“ prasmę. Žinoti Lietuvos himną. Surasti žemėlapyje Lietuvą, parodyti didžiuosius miestus, upes, šalies etninius regionus, artimiausias valstybes-kaimynes.

	Kalendorinės šventės ir papročiai	<p>Aptarti kalendorinių švenčių tradicinį valgiaraštį Aptaria Lietuvos etnografinių regionų mitybos papročius, tradicinius patiekalus ir jų gaminimo / paruošimo būdus, kokie šventiniai patiekalai pagal tradicijas gaminami kalendorinėms šventėms, kaip padengiamas stalas: kokios naudojamos staltiesės, indai ir įrankiai, kaip puošiama ir kita.</p> <p>Apibūdinti tradicinių rudens švenčių (derliaus, gavėnios pabaigos, Vėlinių) reikšmę ir papročius, palyginti su kai kuriomis naujomis rudens šventėmis.</p>
VI kl.	Mano Lietuva	<p>Šalies etninių regionų tradicijų, papročių ir kalbinius skirtumus.</p> <p>Lietuvos vietą pasaulio žemėlapyje.</p>
	Šeima, giminė ir tradicijos	<p>Aiškinasi, kas jų šeimą ir giminę sudaro (nuo vyriausiojo iki jauniausiojo), iš kur kilę tėvai, seneliai ir proseneliai, kur ilgesnį laiką jie gyveno, kokia jų tautybė, svarbiausi darbai ir pomėgiai, kokie yra tradiciniais tapę šeimos pasibuvimai ir šventės, kaip bendraujama su giminėmis, ar yra giminės tradicijų, kaip šeimoje ir giminėje švenčiamos tradicinės kalendorinės šventės. Mokiniai prisimena genealoginio medžio kūrimo būdus, išmoksta naujų ir sudaro savo Giminės medžio modelį iki 3–5 kartų, kūrybiškai jį pristato. Pamokoje ir (ar) tradicinėje skirtingų kartų dalyvių vakaronėje mokiniai pasakoja apie savo šeimą ir giminę.</p>
	Aš – lietuvis	<p>Svarbesnius istorijos įvykius, nulėmusius Lietuvos likimą: Vasario 16 – ają, Kovo 11-ają. Sąvokos pilietis prasmę.</p>
	Mitybos ir sveikatos tausojimo papročiai	<p>Susipažinti su Lietuvos etnografinių regionų kalendorinėmis šventėmis, tradicijomis, tradiciniais patiekalais, žinoti kokie šventiniai patiekalai gaminami kalendorinėms šventėms</p>
VII kl.	Mano gimtinė	<p>Sužinoti apie savo tėviškę, jos istoriją, geografinę padėtį, šiame krašte gyvenusius ir gyvenančius žmones. Šio krašto kultūrinius ir istorinius paminklus.</p> <p>Sugebėti apie tai trumpai papasakoti, mylėti ir gerbti savo gimtinę.</p>
	Lietuviais esame mes gimę	<p>Suprasti ir mokėti paaiškinti sąvokas „tėvynė“, „Lietuva“ - mūsų tėvynė“, pagrindinius istorinius įvykius.</p> <p>Ugdytis pasididžiavimo ir meilės savo Tėvynei jausmus.</p>

	Lietuvių kalendorinės ir tautinės šventės	Žinoti pagrindines lietuvių tautines ir kalendorines šventes, kada jos švenčiamos, jų tradicijas.
	Kalendoriniai papročiai	Aptaria kalendorinių švenčių tradicijas, jas sulygina su dabartinėmis.
	Paprotinis elgesys ir tradicijos	Aptaria senolių išmintį, vertybes.
VIII kl.	Aš savo valstybės pilietis	Žinoti, kas yra demokratinis gyvenimo būdas, pagrindines mūsų valstybės Seimo ir Vyriausybės funkcijas. Mokėti pasakyti savo, kaip piliečio pagrindines teises ir pareigas (pagal vaiko teisių konvenciją), dalyvauti mokyklos savivaldoje.
	Gamta tradicinėje kultūroje	Žinoti nuo seno Lietuvoje augančius medžius. Kam ir kaip tradicinėje kultūroje naudojama mediena. Bitininkystės tradicijos Lietuvoje.
	Šeima, giminė ir tradicijos	Šeimos sandara tradicinėje bendruomenėje. Žinoti šeimos ir giminės švenčių pavyzdžius. Žinoti šeimos ir giminės sudėtį, giminės medžio sandarą.
	Tradiciniai kalendorinių švenčių patiekalai	Žinoti mitybos papročius Lietuvoje. Aptarti kalendorinių švenčių tradicinį valgiaraštį.
	Senieji tradiciniai darbai ir amatai	Sužinoti apie senuosius tradicinius darbus Lietuvos kaime: vaikų (piemenavimas), moterų (verpimas, audimas), vyrų (rugių kirtimas dalgiais, šieno pjovimas dalgiais...).
	Kalendorinės šventės ir papročiai	Žinoti sąvokas šventė, apeigos ir papročiai. Užgavėnių papročiai skirtinguose Lietuvos etnografiniuose regionuose.
IX kl.	Mano konstitucinės teisės ir pareigos	Žinoti savo, kaip Lietuvos piliečio konstitucines teises ir pareigas, mokėti jas apibūdinti. Mokėti susitvarkyti savo invalidumo dokumentus (padedant tėvams ir pedagogams).
	Lietuvos valstybinės šventės ir atmintinos dienos (Vasario 16-oji, Sausio 13-oji, Kariuomenės diena ir kt.)	Žinoti jų kilmę, prasmę, tradicijas. Mokėti paaiškinti kodėl ir kada jos švenčiamos. Mokėti Lietuvos himną „Tautišką giesmę“.

	Lietuvos visuomenė	Palyginti šeimos sandarą, narių santykius tradicinėje bendruomenėje ir šiuolaikinėje kultūroje.
	Gyvenamoji aplinka	Lietuvos regionai, papročiai, tradicijos.
	Etninės kultūros vertybių bei reiškinių pažinimas ir vertinimas	Nagrinėja žmogaus gyvenimo ciklo apeigas ir papročius, suvokia jų prasmę, analizuoja tradicinių darbų papročius, lygina su šių dienų darbais, paaškina skirtumus, pateikia šių dienų darbų šimoje, giminėje ar bendruomenėje pavyzdžių.
	Etnokultūrinė raiška	Dalyvauja mokyklos ir bendruomenės etnokultūrinėse veiklose, pritaiko savo žinias, kuria įvairių etninės kultūros renginių scenarijus, projektus, aktyviai ir kūrybiškai juos įgyvendina, įtraukia kitus. Talkų tradicijas tapatina su socialine veikla, aktyviai joje dalyvauja, kultūrinei talkų daliai pritaiko savo etnokultūrinės žinias ir gebėjimus.
X kl.	Lietuvos Respublikos Konstitucija – pagrindinis šalies įstatymas.	Žinoti Lietuvos Respublikos Konstitucijos paskirtį, jos vaidmenį valstybės valdyme, teisinės valdžios funkcijas, būdus, kuriais pilietis gali dalyvauti valstybės kūrimo ir valdyme. Mokėti apibūdinti Respublikos piliečių pagrindines konstitucines teises ir pareigas. Žinoti, kas yra teisinė valdžia ir mokėti ją apibūdinti.
	Lietuvių tradicinės šventės (Kūčios, Užgavėnės, Joninės ir kt.)	Žinoti kada, kodėl ir kaip jos švenčiamos, kokios šių švenčių tradicijos ir apeigos.
	Nagrinėti Lietuvos kulinarinį paveldą ir mitybos papročius	Mokiniai sužinos, ką, kada ir kodėl valgė ar ko nevalgė mūsų senoliai: kasdien, įvairiu paros metu, skirtingais sezonais, per darbymetį ir talkas, per tam tikras šventes ar pasninką. Aptaria Lietuvos etnografinių regionų mitybos papročius, tradicinius patiekalus ir jų gaminimo / paruošimo būdus, kokie šventiniai patiekalai pagal tradicijas gaminami kalendorinėms šventėms, kaip padengiamas stalas.

<p>Rinkti duomenis apie savo šeimą ir giminę, jų istoriją ir tradicijas. Kūrybiškai pristatyti sukurta savo Giminės medį</p>	<p>Paaikškinti savo šeimos ir giminės sudėtį, Giminės medžio sandarą. Pateiks savo šeimos ir giminės švenčių pavyzdžių, juos aptars. Išsiaiškins, kas jų šeimą ir giminę sudaro (nuo vyriausiojo iki jauniausiojo), iš kur kilę tėvai, seneliai ir proseneliai, kur ilgesnį laiką jie gyveno, kokia jų tautybė, svarbiausi darbai ir pomėgiai, kokie yra tradiciniais tapę šeimos pasibuvimai ir šventės, kaip bendraujama su giminėmis ar yra giminės tradicijų, kaip šeimoje ir giminėje švenčiamos tradicinės kalendorinės šventės.</p>
<p>Pagrindines Lietuvos etnografinių regionų kultūrinio savitumo ypatybes</p>	<p>Žinos Lietuvos etnografinių regionų (Suvalkijos, Dzūkijos, Aukštaitijos, Žemaitijos ir Mažosios Lietuvos) ypatybes klausydamiesi tarmių ir patarnių, tautosakos ir liaudies muzikos pavyzdžių, susipažindami su etnografinių regionų architektūros, papročių, žmonių būdo, aprangos, patiekalų ir kitomis būdingomis savybėmis.</p>
<p>Apibūdinti liaudiškus orų spėjimo būdus ir diskutuoti dėl jų aktualumo šiandien</p>	<p>Sužinos, kaip liaudis spėdavo artimiausius ar kito metų laiko orus – pagal augalus, gyvūnų elgseną, vėją, žmonių savijautą, dangaus šviesulius, bei reiškinius, tam tikrų, pavyzdžiui, pirmųjų pavasario, dienų orus. Diskutuos ar šiais spėjimais galima pasikliauti, kiek jie svarbūs dabartiniam žmogui.</p>
<p>Dalyvauti talkose ir paaikškinti, kuo reikšmingas bendrai atliekamas darbas</p>	<p>Mokiniai dalyvaus mokyklos ar vietos bendruomenės talkoje. Prisimindami tradicijas, gali ir padiskutuoti, pažaisti kai kuriuos tradicinius žaidimus. Apibūdins talkų tikslus, nusakys talkų tradicijas.</p>

Buities kultūra ir sveika gyvensena

Klasė	Pagrindinės temos	Žinios, gebėjimai ir įgūdžiai
Pareng. kl.	Maistas kaip augimo, sveikatos ir energijos šaltinis	Pateikti maisto ir gėrimų, kuriuos vartoti sveika, o kuriuos reikia vartoti saikingai, pavyzdžių. Nusakyti saugaus maisto vartojimo taisykles (neskubėti, sukramtyti, nevalgyti labai karšto maisto).
	Asmens higiena ir aplinkos švara	Padedamas suaugusiųjų, laikosi kasdienės švaros ir tvarkos. Apibūdinti kasdienius asmens higienos ir aplinkos švaros įgūdžius. Nurodyti kasdienius asmens higienos reikalavimus: rankų plovimas, kūno prausimas, naudojimas tualetu, asmeninių daiktų priežiūra, drabužių ir avalynės priežiūra, burnos ir dantų priežiūra. Tvarkyti drabužius, žaislus, knygas; pasikloti lovą.
	Būti draugiškam, atjaučiančiam, nusiteikusiam padėti	Padedamas mokytojo ir kitų suaugusiųjų, palaiko draugiškus santykius su kitais, bando susitvardyti konfliktinėse situacijose. Nusakyti būdus, kaip galima susidraugauti ir draugauti.
	Mandagumo ABC <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pasisveikinimas. ▪ Susipažinimas. 	Žinoti, kas yra gražus, kultūringas elgesys. Gebėti mandagiai pasisveikinti, pasakyti savo vardą, pavardę.
I kl.	Sveikatos ugdymas <ul style="list-style-type: none"> ▪ Alkoholis. Kas tai? 	Mokėti teisingai pasakyti stalo įrankių pavadinimus. Vengti išgėrusių žmonių, nes jie gali kelti grėsmę.
	Vertinti maistą kaip augimo, sveikatos ir energijos šaltinį	Pateikia maisto ir gėrimų, kuriuos vartoti sveika, o kuriuos reikia vartoti saikingai, pavyzdžių. Nusako saugaus maisto vartojimo taisykles (neskubėti, sukramtyti, nevalgyti labai karšto maisto). Žino, kaip saugiai laikyti maistą.
	Būti švariam ir tvarkingam	Paaiškina, ką reiškia kūno ir aplinkos švara ir tvarka. Paaiškina asmeninės higienos ir aplinkos reikšmę sveikatai. Apibūdina ir paaiškina, kodėl svarbu turėti tinkamą mokymosi vietą.
	Mandagumo ABC <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kultūringas ir saugus elgesys gatvėje 	Suprasti kaip reikia elgtis gatvėje, kad išsaugotų savo gyvybę ir sveikatą. Žinoti pagrindines saugaus eismo taisykles.

II kl.	Rinktis sveikus maisto produktus	Išvardija žmogaus organizmui tinkamiausius, nenaudingus ir kenksmingus maisto produktus, paaiškinti, kodėl. Supranta pagrindinę informaciją maisto produktų etiketėse (pavyzdžiui, produkto galiojimo laiko žymėjimą).
	Rūpintis asmens higiena ir aplinkos švara	Nurodo kasdienius asmens higienos reikalavimus: rankų plovimas, kūno prausimas, naudojimas tualetu, asmeninių daiktų priežiūra, drabužių ir avalynės priežiūra, burnos ir dantų priežiūra. Paaiškina, kodėl svarbu tvarkyti savo aplinką (žaidimų, mokymosi ar kitas buvimo vietas). Savais žodžiais paaiškina, kaip tvarkyti savo mokymosi aplinką.
	Buities kultūra	Mokėti naudotis stalo įrankiais.
	Mandagumo ABC	Gebėti gražiai, mandagiai bendrauti, kultūringai elgtis prie stalo, viešoje vietoje.
III kl.	Mandagumo ABC Mano elgesys	Kultūringai elgtis su vaikais ir suaugusiais išvykų metu, transporte, parduotuvėje, parodoje. Tinkamai reaguoti į suaugusiųjų pamokymus, pastabas, paliepimus. Tvarkingai parengti stalą, saugiai atnešti bei pateikti maistą. Sutvarkyti stalą pavalgis. Pasakyti, ką valgė, padėkoti.
	Kur švara, ten gyvens ir sveikata	Formotis kasdienius švaros ir tvarkos įgūdžius ir įpročius. Gebėti įvardinti asmens higienos priemonės, aplinkos svarbą sveikatai.
	Jei judėsi – nepražūsi, visada tu sveikas būsi	Aktyviai praleisti laisvalaikį, judėti, žaisti, mankštintis, atlikti mėgstamus pratimus. Suaugusiems padedant, formotis įprotį taisyklingai judėti, sėdėti, stovėti.
	Aš jaučiu	Gebėti įvardinti savo emocijas ir nuotaikas. Tinkamai parodyti, kaip jaučiasi įvairiose situacijose. Iškilus problemai, ieškoti suaugusiųjų pagalbos.
	Aš noriu draugauti	Gebėti palaikyti draugiškus santykius su kitais, mokytis susitvardyti ir siekti bendradarbiauti konfliktinėse situacijose. Prireikus, mokėti prašyti suaugusiųjų, kuriais pasitiki, pagalbos.
	Mano diena	Gebėti laikytis miego, mokymosi ir laisvalaikio ritmo.
	Sveikas maistas	Iš įvairių produktų ir patiekalų savo mitybai gebėti pasirinkti sveikatai naudingesnius.

IV kl.	Mandagumo ABC ▪ Aš tarp kitų.	Mokėti elgtis su silpnesniais, mokėti užjausti, padėti, pasirūpinti silpnesniu už save. Laikyti pagrindines kultūringo elgesio taisyklių: mandagiai elgtis mokykloje ir viešose vietose, mandagiai kreiptis į nepažįstamą žmogų (pvz.: paklausti kelio arba kiek yra valandų), gražiai elgtis pamokų ir pertraukų metu, valgykloje.
	Grožis šalia mūsų	Mokėti pasidžiaugti gražia, tvarkinga aplinka, pasakyti kas ir kodėl gražu.
	Noriu būti sveikas	Rūpintis savo kūno švara, gebėti laikytis elementarių asmens higienos reikalavimų.
	Saugokime sveikatą	Aktyviai praleisti laisvalaikį, judėti, žaisti, mankštintis, atlikti mėgstamus ir fizines ypatybes (jėgą, greitumą, išsvermę, lankstumą, vikrumą) lavinančius pratimus. Formuotis įprotį taisyklingai judėti, sėdėti, stovėti.
	Mūsų jausmai	Suvokti ir mokytis vertinti save, suprantant savo gerąsias savybes. Atpažinti pozityvias ir negatyvias emocijas, gebėti jas įvardinti, suvokti, kas jas sukėlė, gebėti tinkamai reikšti savo emocijas ir jausmus.
	Kaip išsaugoti draugą?	Gebėti palaikyti draugiškus santykius su kitais. Bendradarbiauti sprendžiant konfliktus; kartu su savo draugais ir suaugusiais ieškoti taikių sprendimų. Prireikus, mokėti prašyti pagalbos.
	Mano diena	Suvokti, kodėl yra svarbu ir gebėti laikytis dienos režimo. Suaugusiems padedant, gebėti pačiam planuoti savo dienotvarkę.
	Sveikas maistas	Gebėti savo mitybai pasirinkti sveikatai palankius produktus ir patiekalus. Suvokti svarbiausius sveikos mitybos reikalavimus ir taisykles.
V kl.	Sveikatinimas	Žinoti, kad vaistus galima imti tik iš tėvų, gydytojų, pedagogų. Turi įprotį taisyklingai sėdėti, judėti, stovėti. Rūpintis savo laikysena.

	Fizinis aktyvumas	Suvokti, kodėl reikia kasdien judėti, mankštintis, žaisti, atlikti fizines ypatybes (jėgą, greitumą, išsvermę, lankstumą, vikrumą) lavinančius, fizines ir psichines galias stiprinančius pratimus. Siekti būti stipriam, koordinuotam, lanksčiam, gerai valdyti savo kūną. Turėti įprotį taisyklingai sėdėti, judėti, stovėti. Rūpintis savo laikysena. Žinoti, kad vaistus galima imti tik iš tėvų, gydytojų, pedagogų.
	Buitis ir higiena	Žinoti higienos reikalavimus rūbams, avalynei, aplinkai, individualios higienos reikmenims. Kultūringai elgtis mokykloje, viešose vietose, su draugais ir suaugusiais. Stengtis kurti estetišką aplinką, tausoti gamtą, džiaugtis gražia aplinka.
	Sveika mityba	Laikytis pagrindinių sveikos mitybos principų ir taisyklių. Aptaria sveikos mitybos principus ir taisykles (pavyzdžiui, maisto pasirinkimo piramidę). Argumentuoja, kodėl mityba turi būti saikinga, įvairi, subalansuota. Paaškina, kodėl naudinga reguliariai maitintis ir kodėl nesveika persivalgyti. Paaškina, kodėl maistas, vanduo reikalingas organizmui.
	Elgesys prie stalo	Mokėti kultūringai valgyti. Gebėti naudotis stalo įrankiais, susitvarkyti pavalgius, susiplauti indus.
	Elgesio kultūra: ▪ Kultūringas elgesys gatvėje ir transporte. ▪ Senas ir jaunas.	Mokėti gerbti save ir kitus. Nešūkauti viešajame transporte, nesistumdyti, užleisti sėdimą vietą vyresniam žmogui, turinčiam judėjimo negalią. Padėti vyresniam žmogui, kai reikia pagalbos. Gerbti vyresnius žmones. Suprasti seno ir jauno žmogaus skirtumus.
	Žalingi įpročiai	Žinoti ir elgtis pagal mokinio elgesio ir mokyklos vidaus taisykles.
VI kl.	Sveika gyvensena	Suvokti sporto (judriųjų žaidimų) naudą. Žinoti kaip stiprinti organizmą ir išvengti ligų. Mokėti naudotis individualios higienos reikmenimis. Siekti išbandyti įvairias judrias veiklas, stengtis kūrybiškai išnaudoti įvairias situacijas judėjimo Nusako, kaip galima būti fiziškai aktyviam/judriam kiekvieną dieną, įvairiose aplinkose ir paaškina, iliustruodamas pavyzdžiais, kad kasdienams judėjimo poreikiams tenkinti nėra būtinos specialios įranga ir priemonės.

	Sveikas maistas	Ugdyti gebėjimus teisingai pasirinkti naudingą sveikatai maistą. Suprasti, kodėl yra žymimas maisto naudojimo galiojimo laikas. Rinktis sveikus maisto produktus atsižvelgiant į jų naudingumą savo sveikata. Analizuoja, kaip maitinasi, kokius maisto produktus renkasi paaugliai, ir formuluoja išvadas atsižvelgdamas į sveikos mitybos taisykles.
	Bendravimo kultūra	Išmokti kultūringai bendrauti, žinoti, kada sakoma „Tu“, o kada „Jūs“.
	Socialinė sveikata	Būti draugiškam, atjaučiančiam, nusiteikusiam padėti, pozityviai spręsti konfliktus. Palaiko draugiškus santykius su kitais, stengiasi bendradarbiauti ir kilus konfliktui siūlo taikius sprendimus.
	Žalingi įpročiai	Žinoti tabako ir alkoholio daromą žalą paauglio organizmui. Sugebėti atsispirti spaudimui vartoti alkoholinius gėrimus, žinoti, kur kreiptis pagalbos.
VII kl.	Sveikatinimas	Formuotis nuostatą sveikai gyventi. Gebėti atsakingai elgtis su vaistais, augalais, grybais. Suprasti namų vaistinėlės reikalingumą, žinoti joje esančių vaistų pavadinimus, kam jie skirti.
	Sveikas maistas	Sužinoti įvairių dietų reikšmę jaunam organizmui.
	Estetinis lavinimas	Gebėti papuošti savo aplinką pačių pieštais piešiniais, rankdarbiais.
	Mada	Žinoti, kaip galima būti madingam, kaip tinka (netinka) rengtis paaugliui ir būti gražiam (mokykloje, švenčių metu, sportuojant, einant pasivaikščioti). Gebėti pasakyti nuomonę apie aprangą, mokyklinę uniformą.
	Žalingi įpročiai	Susipažinti su tabako ir alkoholio įstatymo kontrolės nuostatomis, reglamentuojančiomis nepilnamečių tabako ir alkoholinių gėrimų įsigijimą ir vartojimą.
	Veikla ir poilsis	Susidaro dienvakę: savarankiškai planuoja laiką veiklai ir poilsiui, derina protinį darbą, aktyvų ir pasyvų poilsį. Apmąsto, kaip sekėsi veiklos, ugdomi įprotį jas planuoti.

	Fizinis aktyvumas	Kasdien mankštinas, atlieka mėgstamus organizmui naudingus, fizines ypatybes (jėgą, greitumą, ištvėrę, lankstumą, vikrumą) lavinančius pratimus, žaidimus įvairiose aplinkose.
	Sveikos gyvensenos sampratos	Analizuoja sveikatos požymius, atskleidžia gyvenimo būdo įtaką sveikatai, nurodo, ką reikėtų keisti savo gyvenimoje.
VIII kl.	Grūdinimasis	Žinoti, kokie yra grūdinimosi būdai, kokią svarbą užima grūdinimasis mūsų kasdienybėje.
	Higiena	Suprasti darbo ir poilsio režimo svarbą, aktyvaus ir pasyvaus poilsio naudą.
	Sveika mityba	Nuosekliai laikytis pagrindinių sveikatos mitybos taisyklių. Suprasti žodinę ir skaitmeninę informaciją maisto produktų etiketėse.
	Alkoholis ir tabakas	Žinoti, kaip alkoholis ir tabakas veikia sveikatą ir elgesį. Gebėti atsispirti paauglių spaudimui vartoti alkoholį ir tabaką. Žinoti alkoholio kontrolės įstatymo nuostatus.
IX kl.	<p>Sveikatinimas</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Švara ▪ Kosmetika ▪ Vanduo – sveikatos šaltinis 	<p>Mokėti pasirinkti kūno priežiūros priemones.</p> <p>Gebėti estetiškai ir saikingai naudoti kosmetiką, mokėti prižiūrėti savo kūną.</p> <p>Žinoti organizmo grūdinimo vandens procedūromis būdus ir gydomąsias vandens savybes.</p>
	Pareigos namuose	Suvokti pagalbos šeimai būtinybę, savo pareigas namuose.
	Žalingi įpročiai	Žinoti įvairius pagalbos būdus šeimos nariams, turintiems problemų dėl alkoholio ir tabako vartojimo.
	Kitos psichiką veikiančios medžiagos	Žinoti psichiką veikiančių medžiagų vartojimo pasekmes fiziniai ir psichiniai sveikatai.
X kl.	Estetinis lavinimas	Gebėti papuošti savo klasę, miegamąjį, butą, kitą aplinką.
	Elgesys jaunimo susibūrimo (viešose) vietose	Suvokti atsakomybę už pažeidimus ir netinkamą elgesį viešose vietose. Kokios administracinės baudos taikomos asmenims pažeidžiantiems visuomenės priimtas normas.

	<p>Žalingi įpročiai. Jaunimas be psichoaktyvių medžiagų</p>	<p>Dalyvauti žalingų įpročių prevencijos veikloje. Suprasti alkoholio ir tabako vartojimo pasekmes šeimoje ir visuomenėje. Žinoti administracines ir baudžiamas atsakomybes už narkotinių medžiagų vartojimą bei platinimą.</p>
	<p>Siekti gyvenimo kokybės</p>	<p>Šauningai rūpintis savo ir aplinkos švara. Žinos kasdienių asmens kūno priežiūros įpročių naudą. Žinos natūralių organizmo valymo priemonių pavyzdžių (kvėpavimas, vanduo, pirtys, arbatos, sultys). Žinos užkrečiamųjų ligų prevencijos būdus ir priemones. Supras, vertins asmens ir aplinkos švaros įtaką sveikatai ir gyvenimo kokybei.</p>
	<p>Skleisti sveikos mitybos principus savo aplinkoje</p>	<p>Propaguos sveiką mitybą šeimoje, tarp bendraamžių ir bendruomenėje. Argumentuotai žinos sveikos mitybos principus ir taisykles, jų poveikį sveikatai. Supras, kad turimomis žiniomis reikia dalytis su kitais.</p>

5. Žmogaus sauga

Klasė	Pagrindinės temos	Žinios, gebėjimai ir įgūdžiai
Pareng. kl.	Rūpintis savo saugumu ir sveikata	Atpažinti pavojingas situacijas, elgtis apdairiai, saugoti save.
	Būti budriam lauke, kieme	Saugiai elgtis žaidžiant kieme, lauke. Paaiškinti, kokios nelaimės gali nutikti žaidžiant kieme, žaidimų aikštelėse ir kaip jų išvengti. Apibūdinti saugaus elgesio žaidžiant kieme ypatumus ir pagrindines taisykles.
	Noriu būti saugus	Žinoti mokinio naudojamų darbo įrankių pavadinimus. Tinkamai naudoti reikalingas darbui priemones. Suvokti, kodėl reikia saugotis, pranešti apie nelaimę. Tinkamai elgtis gatvėje.
I kl.	Mano pareigos ir teisės	Žinoti, kas yra dienotvarkė. Laikytis centre nustatytos dienotvarkės.
	Rūpintis savo saugumu ir sveikata	Atpažinti pavojingas situacijas, elgtis apdairiai, saugoti save. Apibūdinti, kas vaikams yra saugu ir kas – ne. Pateikti pavyzdžių.
	Noriu būti saugus	Saugiai naudotis žaislais, darbo įrankiais ir stalo įrankiais. Pažinti šviesoforo signalus.
II kl.	Mano pareigos ir teisės	Mokinio elgesio taisyklės ir jų laikytis. Suprasti, ką galima daryti (teisės) ir ką reikia daryti (pareigos). Suprasti, kad kiekvienas žmogus turi savo teises ir pareigas – šeimoje, klasėje, visuomenėje.
	Noriu būti saugus	Galimus pavojus savo aplinkoje. Kaip saugiai dirbti ir žaisti. Kam ir kaip pranešti apie nelaimę. Kaip elgtis kilus gaisrui. Saugiai elgtis prie vandens telkinių.
	Būti budriam ir atsargiam su nepažįstamais žmonėmis	Paaiškinti, kaip reikia elgtis, kai kalbina, kviečia pasivaikščioti ar pasivažinėti nepažįstamas žmogus. Paaiškinti, kaip reikia elgtis ir kalbėti, kai skambina į duris ar telefonu nepažįstamas žmogus.

III kl.	Aš saugus, kai žinau	Atpažinti ir įvardinti netinkamą aplinkinių elgesį. Žinoti kaip pasielgti matant blogai besielgiantį. Būti budriam ir atsargiam su nepažįstamais žmonėmis, gyvūnais.
	Pavojingi daiktai	Gebėti atpažinti pavojingas situacijas savo aplinkoje ir laikytis saugaus elgesio taisyklių. Žinoti, kokius pavojus kelia buityje naudojami daiktai, elektros įrenginiai.
	Ugnis – draugas, Ugnis – priešas	Žinoti galimas gaisro kilimo priežastis. Gebėti nurodyti galimas gaisro kilimo priežastis ir kaip nuo jo apsisaugoti.
	Saugau save ir kitus	Žinoti, kaip padėti sau ir kitiems ištikus nelaimę, į ką kreiptis pagalbos. Žinoti kokios nelaimės gali nutikti žaidžiant kieme, žaidimo aikštelėse ir kaip jų išvengti. Žinoti saugaus elgesio žaidžiant kieme pagrindines taisykles.
	Aš – eismo dalyvis	Žinoti, kam reikalingos kelių eismo taisyklės. Žinoti dažniausiai pasikartojančias pavojingas situacijas bei pagrindines eismo įvykių priežastis. Gebėti apibūdinti, kaip saugiai elgtis eismo aplinkoje.
IV kl.	Pažink sunkumus	Atpažinti ir įvardinti netinkamą aplinkinių elgesį. Gebėti atsispirti netinkamam elgesiui. Žinoti kaip pasielgti matant blogai besielgiantį. Būti budriam ir atsargiam su nepažįstamais žmonėmis, gyvūnais.
	Pavojingi daiktai	Gebėti atpažinti pavojingas situacijas savo aplinkoje ir laikytis saugaus elgesio taisyklių. Žinoti, kokius pavojus kelia elektros įrenginiai, buitiniai prietaisai, cheminės medžiagos, darbo įrankiai, nukritę elektros oro linijos laidai, apleisti pastatai, buvimas jų teritorijoje.
	Ugnies pavojai	Žinoti galimas gaisro kilimo priežastis. Suvokti gaisrą kaip gyvybei pavojingą reiškinį. Suprasti, kodėl negalima nuo gaisro slėptis, bėgti per dūmus, kaip elgtis užsidegus drabužiams. Žinoti, kaip išeiti iš degančio namo, kodėl į jį negalima grįžti.

	Saugau save ir kitus	Žinoti, kaip padėti sau ir kitiems ištikus nelaimę, į ką kreiptis pagalbos. Žinoti pirmosios pagalbos veiksmus įsidrėskus, nusibrozdinus, nusideginus, kraujuojant iš nosies, užspringus ir pan. Žinoti saugaus elgesio žaidžiant kieme pagrindines taisykles.
	Gatvėje slypintys pavojai. Kaip jų išvengti?	Gebėti apibūdinti savo, kaip eismo dalyvio, veiksmus, kurie padėtų išvengti neigiamų pasekmių eismo aplinkoje. Žinoti eismo saugumą didinančias priemones (atšvaitus, saugos diržus, šalmsus ir pan.); Kaip saugiai važinėti dviračiu; Kaip saugiai elgtis transporto priemonėje.
V kl.	Psichologinis pasirengimas grėsmėms ir pavojams	Skirti aplinkoje rizikos ir saugos stiprinimo, pavojų mažinimo, šalinimo veiksmus. Prisiimti asmeninę atsakomybę už savo elgesį ir saugumą.
	Saugi elgsena gaisro atveju	Tikėti, kad nuo gaisro poveikio galima apsisaugoti. Rūpintis savo gyvybe ir sveikata. Tinkamai elgtis kilus gaisrui. Žinoti, kaip elgtis, jeigu kilo gaisras. Nurodyti susitikimo vietas, į kurias reikia ateiti po evakuacijos iš pastato. Paaiškinti, kaip elgtis pradėjus degti drabužiams, kaip naudotis gesintuvais. Paaiškinti, ką daryti nusideginus.
	Saugi elgsena buityje ir gamtoje	Pripažinti saugaus elgesio privalumus. Paaiškinti, kokios nelaimės gali nutikti kieme, žaidimų aikštelėse. Palyginti, kuo skiriasi saugus ir nesaugus elgesys kieme, lauke.
	Saugi elgsena eismo aplinkoje	Atpažinti pavojus ir grėsmes, kylančius dėl eismo dalyvių elgesio Paaiškinti, kodėl svarbu pėsčiajam turėti atšvaitus.
	Pirmoji pagalba	Padėti kitam ištikus nelaimę. Suteikti pirmąją pagalbą susižeidus, užspringus, apsinuodijus. Ką gali padaryti pats, kas gali suteikti profesionalią pagalbą. Kokiais atvejais reikia skubiai kviesti pagalbą.
	Saugi elgsena ekstremaliosiose situacijose	Mokėti suformuluoti pagalbos poreikį ir iškviesti pagalbą bendruoju pagalbos telefonu. Žinoti, koku numeriu kviečiama pagalba, kokią informaciją reikia pasakyti kviečiantis pagalbos. Išvardyti tarnybas, kurias galima išsikviesti bendruoju pagalbos telefonu 112, ir paaiškinti, kada reikia kviesti pagalbą.

VI kl.	Psichologinis pasirengimas grėsmėms ir pavojams	Būti budriam, išlaikyti emocinę pusiausvyrą grupės spaudimo ir streso sąlygomis. Atpažinti manipuliavimo ir grupinio spaudimo atvejus ir atsispirti bendraamžių daromam spaudimui elgtis nesaugiai Apibūdinti nerimą ir stresą, streso trumpalaikį ir ilgalaikį poveikį saugai. Koks ryšys tarp teisių ir pareigų, jų svarbą žmogaus gyvenime. Suvokti, kodėl privalu laikytis taisyklių.
	Saugi elgsena buityje ir gamtoje	Pažinti gamtinę aplinką ir joje slypinčius pavojus. Paaiškinti, kaip elgtis iškilus pavojui gamtoje. Paaiškinti saugaus elgesio namie taisykles.
	Saugi elgsena eismo aplinkoje	Vertinti ir koreguoti savo kaip eismo dalyvio elgesį. Pateikti pavyzdžių iš patirties, kokiomis aplinkybėmis, kodėl ir kaip teigiamai keitėsi elgesys eismo aplinkoje.
	Darbo sauga	Kaip elgtis apsinuodijus, nudegus. Suteikti elementarią pirmąją pagalbą nukentėjusiam, kol atvyks gydytojas ar suaugęs žmogus. Kaip elgtis audros, perkūno, žaibo metu. Kaip elgtis esant slidžiai kelio dangai. Kaip elgtis ant ledo, nesušalti esant šalčiui.
	Saugi elgsena ekstremaliosiose situacijose	Taikyti kelių eismo taisykles, susijusias su pėsčiųjų ir dviratininkų eismu. Traktuoti gaisrą kaip gyvybei pavojingą reiškinį. Įvertinti gaisro keliamus pavojus žmonių gyvybei ir sveikatai. Paaiškinti, kas kelia didžiausią pavojų žmogaus gyvybei ir sveikatai. Paaiškinti ir pagrįsti automatinio dūmų jutiklio reikalingumą ir jo įtaką gyvybės išsaugojimui, namuose kilus gaisrui.
	Pirmoji pagalba	Gebėti padėti ištiktam nelaimės žmogui. Suteikti pirmąją pagalbą susižeidus, užspringus, apsinuodijus. Žinoti kur kreiptis nelaimės atveju.
	VII kl.	Aš, mano teisės ir pareigos
Žmogaus teisės ir įstatymai		Žinoti, apie ką rašoma Lietuvos Respublikos Konstitucijoje. Kas ruošia ir leidžia įstatymus, kokia jų reikšmė ir prasmė.

	Nusikaltimas ir bausmė	Kodėl reikia laikytis įstatymų ir visuomenės priimtų elgesio normų. Kokios bausmės gali būti skiriamos už padarytus nusikaltimus. Jausti atsakomybę už savo elgesį prieš šeimą, klasės kolektyvą, visuomenę. Išmokti elgtis pagal priimtas elgesio normas ir įstatymus.
	Darbo įstatymai ir darbo sauga	Žinoti pagrindinius darbo įstatymus, darbo saugos reikalavimus buityje ir gamybiniame darbe. Mokėti elgtis su buitinais ir gamybinio darbo prietaisais ir įrankiais. Prisiminti spec. tarnybų telefonus. Kaip orientuotis gamoje išskylaujant, kaip elgtis užsidegus miškui.
	Paauglys eismo dalyvis	Atsakomybė už savo elgesį kelyje.
	Psichologinis pasirengimas grėsmėms ir pavojams	Pasirinkti ir sąmoningai planuoti saugos priemones įvairioms veikloms.
	Saugi elgsena buityje ir gamtoje	Prisiimti pareigas laikyti, globoti, saugiai elgtis su gyvūnais.
	Pirmoji pagalba	Atpažinti artimų žmonių, sergančių ūmiomis ligomis, priepuolių požymius ir suteikti pirmąją pagalbą.
VIII kl.	Teisės į saugią aplinką mokykloje, šeimoje, gatvėje	Kas yra vaiko teisių konvencija. Kaip valstybė rūpinasi, kad vaikai būtų saugomi nuo fizinio ir psichinio smurto.
	Teisė ir atsakomybė	Žinoti, kaip teisė susėjusi su atsakomybe. Žinoti savo teises ir pareigas.
	Saugus darbas ir saugus elgesys buityje	Žinoti saugaus darbo ir saugaus elgesio buityje taisykles. Kur kreiptis ištikus nelaimėi. Žinoti gaisro ir sprogimo atveju pavojingas medžiagas ir kaip su jomis elgtis.
IX kl.	Saugus elgesys buityje, darbe su elektros įrengimais	Žinoti 112 pagalbos telefoną. Kaip elgtis nelaimės atveju, kaip suteikti pirmąją pagalbą. Žinoti kaip elgtis iškilus grėsmėi turtui, sveikatai, gyvybei. Gerbti gyvybę, jausti atsakomybę už jos išsaugojimą.

	Pagrindiniai sveikos gyvenimo principai	Žinoti sveiko maisto piramidę. Mokėti ir taikyti kūno kultūros įgūdžius kasdieniame gyvenime. Laikytis asmens higienos taisyklių taip gerbiant save ir aplinkinius. Sveikai gyventi nenaudojant žalingų įpročių.
	Aplinka ir sveikata	Saugoti gamtą, savo asmeninę aplinką. Rūšiuoti šiukšles.
	Taisyklinga laikysena	Nuolat mokėti kontroliuoti savo laikyseną, daryti mankštą. Paaikškina taisyklingos laikysenos principus, poveikį sveikatai, veiksnius nuo kurių ji priklauso.
	Žalingi įpročiai ir sveikata	Išmanyti, kaip sumažinti traumų riziką, kaip suteikti pirmąją pagalbą, saugoja savo ir kitų sveikatą.
	Vanduo – gyvybės šaltinis	Susipažinti su vandens apytakos ratu. Žinoti organizmo grūdinimo vandens procedūromis būdus ir gydomąsias vandens savybes.
	Kas aš esu, kaip keičiuosi	Turėti žinių apie lyčių skirtumus. Mokėti tolerancijos, pagarbos ir mandagumo bendraujant su savo bendraamžiais, vyresniais žmonėmis. Domisi paauglystės pokyčiais.
X kl.	Teisės ir pareigos	Žinoti žmogaus teisių dokumentus, kaip ginti žmogaus teises ir demokratiją. Kokia Europos Tarybos veikla žmonių teisių gynimo srityje.
	Saugus elgesys buityje	Žinoti saugaus darbo taisykles, dirbant su mechaniniais įrankiais ir elektriniais įrengimais, jas taikyti praktikoje. Mokėti elgtis audros ir perkūnijos metu.
	Noriu būti saugus	Žinoti tarptautines organizacijas, kurios rūpinasi žmogaus sauga. Kaip apsisaugoti nuo psichologinio smurto.
	Darbo santykiai, sąlygos, įdarbinimo įstatymai	Žinoti, kaip sudaryti darbo sutartį, jausti atsakomybę už jos vykdymą. Sugebėti vadovautis darbo įstatymais, mokėti apginti savo teises.
	Objektyviai įvertinti siūlomas priemones ir paslaugas, skirtas sveikatai stiprinti.	Žinoti ir objektyviai įvertinti informaciją apie galimą teigiamą ir neigiamą siūlomų priemonių ir paslaugų poveikį fizinei sveikatai.

6. Finansiniai gebėjimai ir įgūdžiai

Klasė	Pagrindinės temos	Žinios, gebėjimai ir įgūdžiai
I kl.	Darbas	Pavadinti keletą darbų ir profesijų. Atpažinti darbus paveikslėliuose, žaidžiant vaidmenų žaidimus.
	Pinigai	Pažinti pinigus, gerai skirti centų, litų monetas. Pradėti suvokti pinigų vertę.
	Taupymas	Tvarkingai laikyti ketinamus išleisti ir taupomus pinigus.
II kl.	Darbas	Mokėti pasakyti šeimos narių profesijas, draugų šeimos narių profesijas. Žinoti, kad dirbantys žmonės gauna atlyginimą.
	Pinigai	Mokėti skaičiuoti pinigus, centus apytiksliai apvalinti iki litų. Suvokti turimų pinigų kiekį ir prekės vertę.
	Taupymas	Taupiai leisti kišenpinigius. Kelti sau taupymo tikslus.
	Skolinimas	Žinoti, kad pasiskolinus pinigus reikia gražinti.
III kl.	Uždirbamos pajamos	Žinoti, kaip uždirbami pinigai, kišenpinigiai.
	Taupymas	Nustatyti kiekvieno pasirinkimo kaštus ir naudą. Atidėti pinigų ateities reikmėms.
	Išlaidos	Mokyti protingai leisti pinigus. Pasirinkti įsigyti galimas prekes pagal turimų pinigų sumą ir kainą.
IV kl.	Uždirbamos pajamos	Paašškinti ryšį tarp darbo, pinigų ir poreikių. Palyginti pagrindinių profesijų atstovų vidutinį darbo užmokesčio dydį.
	Taupymas	Išsirinkti prekę, kuriai įsigyti reikia taupyti pinigus. Susidaryti taupymo planą ir taupyti.
	Išlaidos	Paašškinti, kad žmonės turi rinktis, nes negali turėti visko, ko nori. Planuoti išlaidas. Vesti savo išlaidų dienoraštį.

V kl.	Uždirbamos pajamos	Paašškinti, kad žmonės mokydamiesi ir įgydami išsilavinimą, tobulindami įgūdžius ir gebėjimus, uždirba daugiau pinigų. Išvardyti blogiau ir geriau atlyginamas profesijas.
	Taupymas	Suvokti taupymo priežastis. Įvertinti taupymo privalumus, trūkumus ir pasirinkti tinkamus taupymo būdus. Mokyti planuoti poreikius, norus ir skirstyti savaitės išlaidas. Sužinoti apie taupymą ir vėliau – pasitenkinimą, apie išlaidų motyvus ir pinigų tvarkymą. Mokyti pinigų taupymo ir jų išleidimo modelio.
	Išlaidos	Palyginti vieno mėnesio šeimos pajamas ir išlaidas. Analizuoti vaiko kišenpinigių išlaidų, atsakingumo suvokimą. Mokyti taupumo, išlaidų planavimo ir pinigų tvarkymo. Priimti sprendimus dėl pirkinių ir išlaidų planavimo.
	Kuriu savo ateitį	Žinoti šeimos narių profesijas. Mokėti apie jas papasakoti. Suprasti profesinio lavinimo būtinybę ir reikšmę mokinių gyvenimui.
VI kl.	Pajamos	Apibrėžti, kas yra pajamos, atlyginimas, prekės, paslaugos, verslininkas. Išvardinti pajamų šaltinius.
	Išlaidos	Įvardinti savo dabartines ir būsimas išlaidas. Palyginti vieno mėnesio asmenines ir šeimos išlaidas ir rasti skirtumus. Nustatyti naminio gyvūnėlio išlaikymo biudžetą ir leisti vaikui pačiam priimti sprendimus dėl pirkinių.
	Karjera – kas tai?	Susipažinti su sąvoka karjera. Žinoti ir mokėti paaiškinti kas tai yra.
	Skolinimas	Žinoti, kas yra skolininkas, skolintojas, pasitikėjimas, patikimumas. Paašškinti, kad skolinimas ir skolinimasis remiasi pasitikėjimu. Atpažinti asmeninius žmonių bruožus, kurie didina pasitikėjimą.
VII kl.	Pajamos	Paašškinti priežastis, kodėl žmonės dirba. Apklausti šeimos narius ir centro darbuotojus apie pajamas, formuluoti išvadas.
	Išlaidos	Sudaryti vieno mėnesio kišenpinigių biudžetą. Numatyti, kiek pinigų gaus, išleis, sutaupys.

	Žmonės šalia mūsų	Žinoti, kokių profesijų žmonės dirba centre. Mokėti įvardinti jų pareigas, darbo mokykloje reikšmę. Trumpai papasakoti apie mokykloje dirbančius žmones, mokyti gerbti ir vertinti jų darbą.
	Kuriu savo ateitį	Susipažinti su profesijų įvairove ir perspektyvomis. Įvardinti profesijoms keliamus reikalavimus.
VIII kl.	Pajamos	Nustatyti pagrindinius suaugusių žmonių pajamų šaltinius. Atlikti tyrimą apklausiant artimuosius, pažįstamus, centro darbuotojus ir suformuoti išvadas.
	Išlaidos	Sudaryti vieno mėnesio šeimos išlaidų biudžetą.
	Kuriu savo ateitį	Rinktis profesiją pagal savo žinias, sveikatos būseną, atsižvelgiant į negalią. Skatinti profesinio lavinimo motyvaciją.
	Pažinti mokymąsi visą gyvenimą galimybes	Sužinos mokymosi visą gyvenimą būdus ir metodus, siejant juos su karjera.
	Pažinti kintantį darbo pasaulį	Susipažins su meno dirbinių ir juvelyrikos profesija.
	Karjeros informacijos naudojimas	Mokės rasti ir susisteminti sau aktualią informaciją ir mokymosi galimybes. Domės veiklų įvairove ir karjeros galimybėmis.
	Mano svajonės ir galimybės.	Savęs pažinimo plėtojimas profesijų pasaulyje. Mokės vertybes realizuoti būsimame darbe.
IX kl.	Pajamos	Paašškinti žmogiškojo kapitalo ir pajamų ryšį. Pasakyti, kaip galima investuoti į savo žmogiškąjį kapitalą. Apibrėžti, kas yra mokesčiai ir paaiškinti, kad žmonės moka mokesčius valstybei, o ši juos naudoja paslaugoms teikti ir prekėms gaminti.
	Išlaidos ir kreditas	Atpažinti atsiskaitymo už prekes ir paslaugas būdus. Paašškinti sąvokas: vartotojas, gryniesi pinigai, čekis, kredito kortelė, debeto kortelė. Žinoti, kas yra kreditas, skola, palūkanos, kaštai ir nauda.

	<p>Renkuosi profesiją:</p> <ul style="list-style-type: none"> - psichologiniai testai; - informacijos paieška. 	<p>Gebėti motyvuotai planuoti savo ateitį, profesiją, siekiant maksimaliai realizuoti savo prigimtinius gebėjimus.</p> <p>Įvardinti mokymosi ir mokslo žinių reikšmę.</p> <p>Pateiktų psichologinių testų pagalba pasitikrinti, kokia profesinė sritis labiausiai atitiktų interesus, polinkius, gebėjimus, bei atsakomybę.</p> <p>Sugebėti rasti ir analizuoti leidinius apie pasirinktas mokymo įstaigas, stojimo į profesines ir aukštąsias mokyklas sąlygas.</p>
X kl.	<p>Pinigų valdymas</p>	<p>Gebėti apibrėžti, kas yra pajamos, pastoviosios ir kintamosios išlaidos, mokesčiai, santaupos, žmogiškieji ištekliai ir biudžetas.</p> <p>Analizuoti įvairių alternatyvų kaštus ir naudą.</p> <p>Atlikti paprasčiausias finansines operacijas.</p> <p>Atpažinti ir mokėti sudaryti subalansuotą biudžetą.</p> <p>Įvertinti lošimų, loterijų riziką.</p>
	<p>Renkuosi gyvenimo kelią:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Susitikimai; - Informacijos paieška. 	<p>Susipažinti su darbo pasauliu bei padėti moksleiviams įgyti gebėjimus profesinei karjerai planuoti (susitikimai su darbdaviais, buvusiais mokiniais, tėvais).</p> <p>Išmokti rašyti reikalų raštus (CV, prašymą).</p>
	<p>Darbo sutartis</p>	<p>Žinoti darbo sutarties svarbą.</p> <p>Žinoti, kaip sudaryti darbo sutartį, jausti atsakomybę už jos vykdymą.</p> <p>Žinoti, kad yra darbo įstatymai ginantys darbininkų teises.</p> <p>Žinoti užmokesčio rūšis.</p> <p>Išmokti apskaičiuoti darbo užmokestį, išskaičiavimus iš atlyginimo.</p>
	<p>Karjera</p>	<p>Gebės tikslingai ieškoti informacijos karjeros aspektais. Aptars (apie savęs pažinimą, darbus, profesijas ir mokymosi galimybes).</p> <p>Žinos prisistatymo skirtingose situacijose ypatumus.</p>
	<p>Savo savybių, gabumų, vertybių ir svajonių pažinimas</p>	<p>Pažins savo savybes, gabumus, polinkius, vertybes ir svajones. Būti savimi, priimti ir kūrybingai realizuoti save.</p>
	<p>Pažinti savo savybes, gabumus, polinkius, vertybes ir svajones. Būti savimi</p>	<p>Gebės formuluoti savo asmeninę viziją remiantis žiniomis apie save ir socialinę aplinką, pasirinkti savo gyvenimo prioritetus.</p>

	Gyvenimo aprašymo rengimas	Mokės analizuoti skirtingų tipų gyvenimo aprašymų privalumus ir trūkumus, jų atitikti keliamiems reikalavimams. Parengti savo gyvenimo aprašymą, atitinkantį asmeninius karjeros tikslus.
--	----------------------------	---

7. Aplinkos pažinimas ir ekologija

Klasė	Pagrindinės temos	Žinios, gebėjimai ir įgūdžiai
Pareng. kl.	Mano kiemas	Kiemas – namų dalis. Rūpintis savo kiemo švara ir tvarka.
	Mokykla ir jos aplinka	Mokyklos patalpų, kiemo pavadinimus. Orientuotis mokykloje ir jos teritorijoje. Saugoti mokyklos turta.
	Mano miestas	Pasakyti ir parašyti savo gimtojo miesto (kaimo) pavadinimą; miesto, kuriame mokosi pavadinimą; gatvės, kurioje gyvena pavadinimą.
	Aplinkos pažinimas	Pasodinti gėlę (padedant suaugusiajam). Palaistyti, prižiūrėti klasėje auginamus augalus. Pasakyti metų laikų, mėnesių, paros dalių pavadinimus.
	Saugau gamtą	Tinkamai elgtis gamtoje: nelaužyti medelių, nešiukšlinti, neardyti paukščių lizdų.
I kl.	Mano miestas	Parašyti savo namų adresą, mokyklos, kurioje mokosi adresą. Susipažinti su netoli mokyklos esančiomis žymesnėmis vietovėmis.
	Aplinkos pažinimas	Pavadinti metų laikus, sutartiniais ženklais pažymėti orų permainas gamtos kalendoriuje. Pavadinti savaitės dienas, laukinius ir naminius paukščius bei gyvūnus, miško žvėris.
	Saugau gamtą	Tinkamai elgtis gamtoje.
II kl.	Vietovė, kurioje gyvenu. Miestas, kuriame mokausi	Parodyti žemėlapyje gimtąjį kaimą, miestą, Kauną.
	Metų laikai	Labai trumpai apibūdinti metų laikus, kaip žmonės prisitaiko prie metų laikų. Naudotis kalendoriumi.
	Žmogus ir augalai	Pavadinti augalus ir jų dalis, augalų reikšmė žmogui, kaip saugoti augalus. Padedant suaugusiajam auginti ir prižiūrėti kambarinius augalus.
	Žmogus ir gyvūnai	Pavadinti gyvūnus ir gyvūnų kūno dalis. Kuo naudingi gyvūnai žmogui; kaip globoti gyvūnus.

	Mano augintinis	Apie savo ir draugų auginamus gyvūnus. Trumpai papasakoti apie savo augintinį, jį prižiūrėti.
III kl.	Gyvenamoji vietovė	Plačiau apibūdinti gyvenamąją vietovę.
	Aplinkos pažinimas	Pažinti dažniausiai sutinkamus augalus ir gyvūnus, nusakyti būtinas gyvenimo sąlygas gyviems organizmams. Pagrindinius ilgio, svorio, laiko matavimus, jais naudotis. Prižiūrėti naminius gyvūnus ir augalus. Apibūdinti augalų ir gyvūnų išorę.
	Saugau aplinką – saugau Lietuvą	Teršalų, šiukšlių neigiamą poveikį gyvajai gamtai. Tvarkyti aplinką, rūšiuoti atliekas.
IV kl.	Gyvenamoji vietovė	Pažinti pagrindines miesto gatves, kelias miesto ar kaimo įžymybes. Pažinti miesto, kuriame mokosi didžiausias gatves ir aikštes, įžymias vietas.
	Aplinkos pažinimas	Skirti gyvąją gamtą nuo negyvosios. Apibūdinti augalų ir gyvūnų pagrindines kūno dalis, žinoti jų paskirtį. Prižiūrėti lauko ir kambarinius augalus, globoti gyvūnus. Rasti ryšį tarp augalijos ir gyvūnijos, nurodyti panašumus ir skirtumus.
	Gamtos vaistinė	Žinoti keletą vaistinių augalų, jų naudą sveikatai.
	Saugau aplinką – saugau Lietuvą	Skirti piktžoles nuo kultūrinių augalų. Ravėti, prižiūrėti aplinką. Saugoti gamtą nuo teršėjų, šiukšlių. Rūšiuoti atliekas.
V kl.	Gyvenamoji vietovė	Orientuotis Lietuvos žemėlapyje. Parodyti savo gimtąjį miestą žemėlapyje, gebėti pasakoti apie savo miestą kuo jis įžymus. Apibūdinti gimtąją vietovę, žinoti ežerų, upių pavadinimus.
	Aplinkos pažinimas Mano aplinka	Orientuotis aplinkoje, Lietuvos žemėlapyje. Želdinių svarbą žmogaus gyvenime, sodo ir daržo augalus, drėgmės poveikį gamtai.

	Žmogaus vieta gamtoje	Suvokti sąvokų “gamtos apsauga”, “ekologija” reikšmę. Tinkamai elgtis gamtoje, išvykose, saugoti ir prižiūrėti gamtą, jausti atsakomybę už gamtą. Pranešti suaugusiems apie pastebėtus gamtos niokojimo faktus.
	Gamta – mūsų namai	Suteikti žinių apie gamtos reikšmę žmogui, jos grožį, augmenijos ir gyvūnijos naudą žmogui, aplinkos poveikį sveikatai. Ugdyti meilę gamtai, jos grožiui ir svarbą žmogui. Želdinių svarbą žmogaus gyvenime, sodo ir daržo augalus, drėgmės poveikį gamtai.
VI kl.	Aplinkos pažinimas	Pasakyti gyvosios ir negyvosios gamtos pavyzdžių. Žinoti Lietuvoje augančius medžius, pagrindinius miško augalus: grybus, uogas, vaistažoles. Poilsio svarbą ir įvairovę (aktyvus, pasyvus).
	Ekologija ir aplinkosauga	Susipažinti su ekologiškais ženklais. Suteikti žinių kaip turi elgtis ekologas? Lietuvos orai ir klimatas. Rūšiuoti atliekas. Suvokti kaip panaudojamos antrinės žaliavos.
	Gamtos reiškiniai	Susipažinti su ekologiškais ženklais. Suteikti žinių kaip turi elgtis ekologas? Lietuvos orai ir klimatas. Rūšiuoti atliekas. Suvokti kaip panaudojamos antrinės žaliavos.
	Gamtosauga	Suvokti gamtos apsaugos būtinumą, mokytis gyventi ekologiškai. Pranešti pareigūnams apie gaisrą miške, brakonieravimą, daromą žalą gamtai. Sodinti gėles, medžius, krūmus.
VII kl.	Gamtosauga	Gamtosaugos svarbą, žmogaus daromą žalą gamtai. Sutvarkyti aplinką po stovyklavietės, saugiai deginti laužą.
	Gamta ir žmogus	Kokie žmogaus ir gamtos santykiai. Ką gamta duoda žmogui ir ką žmogus gali duoti gamtai (mokėti pateikti pavyzdžių). Lietuvos Raudonoji knyga. Kodėl augalai ir gyvūnai įrašomi į Raudonąją knygą.

	Gėlės mokyklos ir buto interjere	Pažinti 5-6 kambarines ir lauko gėles. Žinoti jų priežiūrą, kovos su augalų ligomis ir kenkėjais būdus. Gėlių reikšmę žmogui.
VIII kl.	Tausokime gamtą	Gamtos tausojimo svarbą ir atsakomybę už jos tausojimą. Gamtos teršimo ir niokojimo pasekmes. Kur panaudojamos atliekos. Sodinti želdinius, juos prižiūrėti ir saugoti, prižiūrėti įvairias gėles. Sugebėti pastebėti mūsų gamtos grožį ir juo gėrėtis. Pranešti gamtos apsaugos darbuotojams apie gamtos niokojimo faktus. Paaiškinti kuo skiriasi atliekos ir šiukšlės, kaip paruošti kompostą ir kur jį naudoti.
	Mane supantis pasaulis	Pažinti ir pavadinti po 5-6 savo gyvenamosios vietovės augalus, gyvūnus, grybus. Grybauti, uogauti pagal gamtos apsaugos numatytas taisykles. Estetiškai tvarkyti gyvenamąją aplinką.
	Paukščių pasaulis	Suvokti paukščių globos reikšmę. Kur ir kokie paukščiai peri Lietuvoje. Pažinti ir įvardinti dažniausiai sutinkamus 5-6 paukščius.
IX kl.	Ekologijos reikšmė žmogaus sveikatai	Suprasti ir mokėti paaiškinti sąvokas: ekologiškas maistas, ekologiškas transportas, ekologiškos skalbimo priemonės.
	Žmogaus atsakomybė žemei	Oro, vandens taršos priežastis ir pasekmes. Kultūringai poilsiauti gamtoje, sudrausti gamtos niokotoją, pranešti gamtos apsaugos darbuotojams.
	Augalai žmogaus gyvenime	Sodo ir daržo teikiama naudą ir vietą žmogaus gyvenime. Sėti, sodinti ir prižiūrėti daržoves, vaismedžius ir vaiskrūmius. Dažniausiai renkamų ir vartojamų vaistinių augalų gydomąsias savybes. Pažinti 5-6 vaistinguosius augalus.
X kl.	Lietuvos nacionaliniai parkai ir draustiniai	Žinoti, kur ir kokie nacionaliniai parkai ir draustiniai yra Lietuvoje, kam jie reikalingi. Mokėti papasakoti apie savo gimtinėje esančius draustinius, parkus, kas juose yra saugoma.

	<p>Ekonomika ir gamta</p>	<p>Žinoti ir mokėti pareikšti savo nuomonę apie Būtingės naftos terminalą, Ignalinos atominę elektrinę, vandenvaivės įmones. Mokėti paaiškinti naftos produktų naudą ir žalą gamtai.</p>
	<p>Žmogus, mokslo pažanga ir gamta</p>	<p>Mokėti paaiškinti, kas yra ekologijos mokslas. Mokslo ir pažangos, naujų technologijų naudą bei žalą gamtai. Žinoti gamtos saugos problemas, veikiančias gamtos saugines organizacijas. Įvertinti situaciją, pasakyti savo nuomonę ir pranešti apie žalojamą gamtą.</p>
	<p>Aplinkosauga</p>	<p>Formuoti ekologinę sąmonę, pasaulėžiūrą, atkreipti dėmesį į žmonių daromą neigiamą poveikį gamtai. Ugdyti atsakomybę už gamtos likimą.</p>

KAUNO KURČIŪJŲ IR NEPRIGIRDINČIŪJŲ UGDYMO CENTRAS

SOCIALINIŲ KOMPETENCIJŲ IR GYVENIMO ĮGŪDŽIŲ VERTINIMAS

(Mokinio vardas, pavardė, amžius)

(Mokslo metai)

<i>Rodikliai</i>	Mėnuo	Niekada	Beveik niekada	Kartais	Beveik visada	Visada
1. Bendravimas ir bendradarbiavimas						
1.1. Tinkamai pradeda pokalbį su kitu asmeniu, palaiko, užbaigia pokalbį (situacijai adekvatus pokalbis).	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
1.2. Geba išklausti, suprasti kitą asmenį (empatiškas).	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
1.3. Geba žaisti ir dirbti grupėje, dalintis (bendradarbiauja).	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
1.4. Individualioje veikloje rodo iniciatyvą.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
1.5. Žaisdamas ir dirbdamas grupėje rodo iniciatyvą (lyderiauja komandinėje veikloje).	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
1.6. Geba išreikšti, apginti savo nuomonę.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
1.7. Geba konstruktyviai spręsti nesutarimus konfliktus.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4

1.8. Geranoriškas, pagarbiai elgiasi su aplinkiniais - tolerantiškas rūpestingas, paslaugus.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
Balų suma:	Spalis					
	Gegužė					
	Tėvų/ mokinių					
	lūkesčiai					
2. Mokymosi, darbinės nuostatos						
2.1. Aktyviai dalyvauja ugdomojoje veikloje.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
2.2. Tinkamai pasiruošia veiklai, turi reikiamas priemones.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
2.3. Pateikia savo idėjas, naudojasi savo ir draugų patirtimi.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
2.4. Suvokia ir vykdo užduotis.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
2.5. Jaučia atsakomybę už savo mokymąsi, atliktus darbus.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
2.6. Geba susikaupti, išlaikyti dėmesį, įsisavinti mokomus dalykus, įgyti naujų įgūdžių.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
2.7. Atsparus,-i aplinkiniams trikdžiams.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
2.8. Užbaigia pradėtą veiklą/darbus.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4

	mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
Balų suma:	Spalis					
	Gegužė					
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai					
3. Pareigingumas, patikimumas						
3.1. Stengiasi pats atlikti namų darbus.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
		0	1	2	3	4
3.2. Pareigingas.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
		0	1	2	3	4
3.3. Punktualus.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
		0	1	2	3	4
3.4. Laikosi susitarimų, taisyklių.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
		0	1	2	3	4
3.5. Atsakingas, patikimas.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
		0	1	2	3	4
3.6. Priiima ir vykdo įsipareigojimus	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
		0	1	2	3	4
3.7. Priiima ir vykdo įpareigojimus	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
		0	1	2	3	4
3.8. Sąmoningai laikosi drausmės. Teisingas su kitais. Laikosi mandagumo taisyklių	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
		0	1	2	3	4
Balų suma:	Spalis					

	Gegužė					
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai					
4. Savarankiškumas						
4.1. Geba savarankiškai mokytis.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
		0	1	2	3	4
4.2. Geba savarankiškai nusiprausti, išsivalyti dantis.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
		0	1	2	3	4
4.3. Geba savarankiškai naudotis tualetu.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
		0	1	2	3	4
4.4. Geba savarankiškai apsirengti, apsiauti	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
		0	1	2	3	4
4.5. Geba savarankiškai valgyti, naudotis stalo įrankiais.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
		0	1	2	3	4
4.6. Geba savarankiškai susitvarkyti darbo vietą	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
		0	1	2	3	4
4.7. Geba savarankiškai susitvarkyti asmeninius daiktus, drabužius, žaislus ir kt.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
		0	1	2	3	4
4.8. Turi savisaugos jausmą (vengia nudegti, nukristi, įsipjauti, paslysti, pargriūti, geba savarankiškai pereiti gatvę ir pan.).	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
		0	1	2	3	4
Balų suma:	Spalis					
	Gegužė					
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai					
5. Jausmų raiškos įgūdžiai						

5.1. Pasako, parodo gestais, kaip jaučiasi (įvardija jausmus).	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
5.2. Tinkamai išreiškia džiaugsmą, teigiamus jausmus	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
5.3. Tinkamai, be agresijos išreiškia susierzinimą, nepasitenkinimą	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
5.4. Tinkamai reaguoja į kito jausmus (pvz., ramina verkiantį).	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
5.5. Sugeba ramiai išreikšti, apginti savo nuomonę	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
5.6. Tinkamai nusiramina	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
5.7. Be pykčio, susierzinimo priima kito atsisakymą, nuomonę, kuriai nepritaria	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
5.8. Moka išreikšti pyktį, t.y., parodyti, kad pyksta, be agresijos	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
Balų suma:	Spalis					
	Gegužė					
	Tėvų/ mokinių					
	lūkesčiai					
6. Stresinės situacijos įveikos įgūdžiai						
6.1. Susidūręs su erzinančia, stresine situacija geba susitvardyti.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/	0	1	2	3	4

	mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
6.3. Sugeba tinkamai reaguoti į bendraamžių erzinimus (nekreipia dėmesio, keičia pokalbio temą ar veiklą ir t.t.)	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
6.4. Nėra agresyvus – nesukelia stresinių situacijų, muštynių - konfliktus sprendžia taikiai.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
6.5. Veikloje ar bendraujant patyręs nesėkmę, stengiasi susitvarkyti, neparodo savo pykčio ar nuoskaudos.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
6.6. Pasielgęs netinkamai ar prasižengęs, pripažįsta savo kaltę.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
6.7. Nelaimės ar nesėkmės atveju pasisiūlo kitam padėti	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
6.8. Geba pasipriešinti kitų spaudimui, pasakyti „Ne“	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
Balų suma:	Spalis					
	Gegužė Tėvų/ mokinių lūkesčiai					
5. Kultūriniai įgūdžiai.						
7.1 Mandagus (pasisveikina, atsisveikina, padėkoja	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
7.2. Atsiprašo už savo klaidas.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
7.3. Geba kultūringai elgtis centre (klaseje, miegamajame, valgykloje).	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/	0	1	2	3	4

	mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
7.4. Geba kultūringai elgtis už centro ribų (viešose vietose)	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
7.5. Pagarbiai, maloniai elgiasi su aplinkiniais	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
7.6. Gerbia ir tausoja maistą.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
7.7. Gerbia tautos vertybes (kalbą, tradicijas, papročius, tausoja gamtą.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
7.8. Turi estetinį skonį, kūrybingas.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
Balų suma:	Spalis					
	Gegužė					
	Tėvų/ mokinių					
	lūkesčiai					
6. Buitiniai, higieniniai įgūdžiai.						
8.1. Tvarkingas.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
8.2. Laikosi asmeninės higienos.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
8.3. Rūpestingai elgiasi aplinkoje su savais daiktais.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių	0	1	2	3	4
	lūkesčiai	0	1	2	3	4
8.4. Rūpestingai elgiasi aplinkoje su svetimais daiktais,	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4

mokyklos turtu.	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
		0	1	2	3	4
8.5. Geba atlikti buitinius darbus.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
		0	1	2	3	4
8.6. Geba savarankiškai tvarkytis miegamajame.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
		0	1	2	3	4
8.7. Geba budėti.	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
		0	1	2	3	4
8.8. Geba pasirinkti tinkamą sezonui, tikslui apavą ir aprangą	Spalis	0	1	2	3	4
	Gegužė	0	1	2	3	4
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai	0	1	2	3	4
		0	1	2	3	4
Balų suma:	Spalis					
	Gegužė					
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai					
Iš viso balų:	Spalis					
	Gegužė					
	Tėvų/ mokinių lūkesčiai					

Socialinių kompetencijų ir gyvenimo įgūdžių vertinimas

Eil.nr.	Balai	Vertinimas
1.	0 - 64	Nesusiformavę gyvenimo įgūdžiai bei socialinės kompetencijos.
2.	65 - 128	Apsunkinti (silpni) gyvenimo įgūdžiai bei socialinės kompetencijos.
3.	129 - 192	Vidutiniškai susiformavę (vidutiniškai išlavinti) gyvenimo įgūdžiai bei socialinės kompetencijos.
4.	193 - 256	Gerai gyvenimo gūdžiai bei socialinės kompetencijos.

Vertinimą atlikusio pedagogo

(data)

(parašas)

(vardas, pavardė)

Mokinio(ės)

tėvai, globėjai/rūpintojai

(data)

(parašas)

(vardas, pavardė)